

DATAOMBUDSMANNENS
BYRÅ

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2023

DATAOMBUDSMANNENS BYRÅ

B 13/2024 rd

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2023

DATAOMBUDSMANNENS BYRÅ

Innehåll

Dataombudsmannens byrå tryggar rättigheter och friheter i behandlingen av personuppgifter	4
Dataombudsmannen Anu Talus: Dataskyddsarbetet i den föränderliga digitala miljön.....	6
Biträdande dataombudsman Heljä-Tuulia Pihamaa: Bekräftade riktlinjer, preciseringar i användningen av personbeteckningar och anvisningar om dataskydd för barn.....	9
Biträdande dataombudsman Annina Hautala: Dataskydd angår hela samhället.....	12
Dataombudsmannens byrås år 2023 i siffror	14
Händelser år 2023.....	16
Tyngdpunktsområden för dataskyddsarbetet.....	18
Organisationen förnyades, antalet ärenden började öka igen och tjänsterna utvecklades	18
Antalet anmälningar om personuppgiftsincidenter fortsätter öka	21
Behandling av gränsöverskridande ärenden	23
Stöd till personuppgiftsansvariga och dataskyddsombud.....	25
Internationella överföringar av uppgifter	26
Övervakning och samarbete	28
Påföljdskollegiet: Påföljdsavgifter för överträdelser av dataskyddslagstiftningen	28
Privata och offentliga sektorn.....	30
Finanssektorn.....	32
Social- och hälsovården.....	34
Småbarnspedagogiks- och undervisningsbranschen	37
Säkerhets- och justitieförvaltningen samt granskningsverksamhet	39
Dataombudsmannens byrås utlåtanden till åklagare	40
Personal och ekonomi	41
Rådgivning och kommunikation	42
Bilagor	
Anhängiggjorda och behandlade ärenden 2021–2023	45
Utlåtanden från dataombudsmannens byrå om lagstiftningsprojekt.....	46
Utlåtande om utvärdering och bekräftelse gällande den interna kontrollen	49
Riktlinjer, bindande beslut och utlåtanden från Europeiska dataskyddsstyrelsen 2023	50

Dataombudsmannens byrå tryggar rättigheter och friheter i behandlingen av personuppgifter

Dataombudsmannens byrå är en självständig och oberoende myndighet som övervakar efterlevnaden av dataskyddslagstiftningen och andra bestämmelser som gäller behandling av personuppgifter.

Byrån främjar medvetenheten om rättigheter, skyldigheter och möjligheter som förknippas med behandling av personuppgifter. Dataombudsmannens byrå har till uppgift bland annat att utföra utredningar och granskningar, ge utlåtanden om lagstiftningsmässiga och administrativa reformer samt påföra administrativa påföljder för överträdelse av dataskyddsförordningen. Dataombudsmannen samarbetar med andra staters dataskyddsmyndigheter och representerar Finland i Europeiska dataskyddstyrelsen.

Under 2023 var Anu Talus dataombudsmannen och Heljä-Tuulia Pihamaa och Annina Hautala biträdande dataombudsmän. Dataombudsmannen och de biträdande dataombudsmännen är självständiga och oberoende i sitt uppdrag. De utnämns av statsrådet för en ämbetsperiod på fem år åt gången.

Dataombudsmannens byrå samhälleliga målsättningar

- Vi främjar och tryggar människornas, företagens och samfundens verksamhetsbetingelser i det allt mer digitaliserade samhället.
- Vårt europeiska samarbete är en viktig resurs för det finländska dataskyddet.
- Vi tryggar tillgodoseendet av dataskydd i förvaltningens reform- och digitaliseringsprojekt.
- Vi tryggar dataskydd och beaktandet av konsekvenserna för dataskydd vid lagberedningsprojekt.

Vision

Dataombudsmannens byrå
är en aktiv främjare av
ansvarsfull digital miljö

Dataombudsmannen Anu Talus: Dataskyddsarbetet i den föränderliga digitala miljön

Det gångna året var händelserikt: den digitala verksamhetsmiljön förändras hela tiden, organisationen vid dataombudsmannens byrå utvecklades och tillsynsmyndigheterna meddelade flera betydande beslut som formar den digitala marknaden.

Den allmänna dataskyddsförordningen fyllde fem år under det gångna året. Den digitala verksamhetsmiljön har blivit allt viktigare under de senaste fem åren och regleringen har mångdubblats. Jag blev vald till ordförande för Europeiska dataskyddsstyrelsen i maj 2023, vid en tidpunkt då många av de författningar som ingår i kommissionens regleringspaket om digitalisering och data redan finslipades i Bryssel eller nationellt började verkställas.

Den nya regleringen om digitalisering bygger på den allmänna dataskyddsförordningen. Fastän utgångspunkten kan verka enkel, finns det många överlappande regelverk. Samarbetet mellan myndigheterna är således viktigare än någonsin. Utöver nya projekt om digitalisering gav kommissionen även ett förslag till kom-

pletterande bestämmelser till den allmänna dataskyddsförordningen, vilka syftar till att göra samarbetet mellan myndigheterna smidigare i gränsöverskridande ärenden inom EU.

Året präglades även nationellt av nya lagstiftningsprojekt. Dataskyddslagen reviderades genom att lägga till en bestämmelse om möjligheten att lämna ett klagomål om myndighetens passivitet. Om dataombudsmannens byrå inte inom tre månader meddelar att behandlingen av ett klagomål framskrider, kan personen överklaga hos förvaltningsdomstolen. Samtidigt infördes en bestämmelse i dataskyddslagen som gör det möjligt för föredragaren vid dataombudsmannens byrå att avgöra sådana ärenden, för vilka byrån redan har en etablerad linje. Lagändringarna trädde i kraft i början av 2024.

Antalet inledda fall började åter stiga efter att ha varit oförändrat under de senaste åren. Under året inleddes över 2 000 fler fall än under året innan, totalt 13 179 fall. Antalet avgjorda ärenden var nästan lika stort. Detta är ett bevis på våra experters outtröttliga arbete. Det är

emellertid klart att de ökade uppgifterna som den nya lagstiftningen medför och det faktum att ärendena blir allt mer komplexa och svåra, kommer att kräva tilläggsresurser i skötseln av de lagstadgade uppgifterna.

Organisationsstrukturen vid dataombudsmannens byrå förnyades i april 2023. Ändringar gjordes bland annat vad gäller enheterna och ombudsmännens ansvarsområden. Byrån fick även nya chefsuppgifter och expertuppgifter som kräver lång erfarenhet. I en expertorganisation är det viktigt att identifiera betydelsen av en djupare och mer omfattande sakkunskap.

Vid byrån tog man också mycket framgångsrikt i bruk ett nytt ärendehanteringssystem. Det nya systemet effektiviserar arbetet, främjar kunskapsledning och skapar nya slags möjligheter att utveckla verksamheten utifrån allt noggrannare statistik.

Utöver tillägnandet av den nya lagstiftningen och utvecklandet av organisationen fokuserade verksamheten även på det dagliga dataskydds- och tillsynsarbetet. Under det gångna året gav vi exempelvis 44 lagstiftningsutlåtanden. Under valåret kom regeringens lagstiftningsarbete igång med fart under hösten.

Under året meddelades också ett flertal betydande beslut. I en del av besluten ålades den registeransvariga en administrativ påföljdsavgift, medan andra registeransvariga ålades att korrigera sin verksamhet. Påföljdavgifter ålades tre registeransvariga under året. I två fall ålades en påföljdsavgift på grund av att den registeransvariga försummat att iaktta en tidigare förordnande.

Påföljdskollegiet vid dataombudsmannens byrå behandlade även andra betydande ärenden, t.ex. antogs ett beslut om taxitjänsten Yango i ett så kallat skyndsamt förfarande, med vilket överföringar av kundernas personuppgifter till Ryssland tillfälligt avbröts. Behandlingen av ärendet har därefter fortsatt i samarbete med tillsynsmyndigheterna i Nederländerna och Norge.

Förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen gav under året flera beslut om dataskydd, vilka stärkte dataombudsmannens linje vid tillämpandet av den allmänna dataskyddsförordningen.

Det europeiska samarbetet har blivit en del av myndigheternas lagstadgade uppgifter efter att den allmänna dataskyddsförordningen började tillämpas. Det viktigaste beslutet på EU-nivå under året torde vara kommissionens beslut om huruvida Förenta staterna har en tillräcklig dataskyddsnivå. Europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB) gav ett tämligen positivt utlåtande till Europeiska kommissionen om den nya dataskyddsramen mellan EU och Förenta staterna, fastän man även framförde några anledningar till bekymmer.

Dataombudsmannens byrå har även för egen del inverkat på Europeiska dataskyddsstyrelsens tvistlösningsbeslut. Som en följd av dataskyddsstyrelsens tvistlösningsbeslut förra året påfördes Meta en påföljdsavgift på 1,2 miljarder euro för överföringen av personuppgifter till Förenta staterna samt Tiktok en påföljdsavgift på 345 miljoner euro för överträdelse av bestämmelserna om barns dataskydd. Dataskyddsstyrelsen fattade även ett brådskande bindande

beslut om Meta, där den ansåg att Meta utan behörig rättslig grund hade behandlat personuppgifter för inriktandet av marknadsföring till personer.

I mars inleddes även dataskyddsstyrelsens andra gemensamma koordinerade utredning som på initiativ av dataombudsmannens byrå hänförde sig till ställningen av dataskyddsbud i organisationen. På våren publicerade dataskyddsstyrelsen en guide för små och medelstora företag, som kommer att finnas översatt till finska under 2024. De små och medelstora företagens ställning kommer också att behandlas i dataskyddsstyrelsens följande strategi, vilken godkändes på våren 2024. Projektet *GDPR4CHLDRN – Dataskydd inom hobbyverksamhet*, som främjar barnens dataskydd och finansieras av kommissionen, framskred i samarbete med TIEKE rf. Projektet koordineras av dataombudsmannens byrå.

Diskussionen om artificiell intelligens fortsatte intensivt under det gångna året och står starkt i fokus även 2024. Europeiska dataskyddsstyrelsen tillsatte en arbetsgrupp om ChatGPT, och de nationella tillsynsmyndigheterna kan väntas ta beslut som rör artificiell intelligens under 2024. Det uppnåddes politiskt samförstånd om förordningen om artificiell intelligens och de nationella tillsynsmyndigheterna kommer att ha en betydande roll i tillämpandet av förordningen oberoende av vilken myndighet som i verkligheten övervakar förordningen.

Anu Talus
Dataombudsmannen

Biträdande dataombudsman
Heljä-Tuulia Pihamaa:

Bekräftade riktlinjer, preciseringar i användningen av personbeteckningar och anvisningar om dataskydd för barn

Organisationsreformen på vår byrå medförde ändringar i enhetsfördelningen och samtidigt i ombudsmännens ansvarsområden. I början av april 2023 bytte jag ansvaret för kundtjänstgruppen för ärenden inom den offentliga sektorn till styrnings- och övervakningsenheten för privata sektorn.

Mått i antalet ärenden var ärenden som gäller finanssektorn det största området inom den privata sektorn, i synnerhet anmälningar om personuppgiftsincidenter, granskningsrätten till sina egna uppgifter, begäranden om radering av uppgifter och ärenden som förknippas med anteckningar om betalningsstörningar.

Under 2023 meddelades ett beslut om påföljdsavgift i finanssektorn på grund av ogrundade anteckningar om betalningsstörningar som grundar sig på domar i tvistemål i kreditupplysningsregistret. Bolaget hade trots ett förordnande år 2021 inte raderat uppgifterna från kreditupplysningsregistret.

I den privata sektorn var en av dataombudsmannens viktigaste ställningstaganden ett beslut där lagligheten av lagringstiderna för inköpsuppgifterna bedömdes. Lagring av inköpsuppgifterna under hela stamkundsrelationen kunde inte anses följa dataskyddslagstiftningen när kundrelationen i praktiken pågår i flera decen-

nier. Om behandling av personuppgifter ingår som en central del i ett företags affärsverksamhet ska företaget uppfylla alla krav för adekvat behandling av personuppgifter noggrant, till exempel minimering av uppgifterna och fastställande av lagringstiderna. I den dataintensiva ekonomin ökar betydelsen av detta kontinuerligt och kommer även framöver att framträda i dataombudsmannens byrås avgöranden.

Huvuddelen av dataombudsmannens byrås beslut förblev i kraft vid förvaltningsdomstolar. I september meddelade högsta förvaltningsdomstolen sitt beslut om en påföljdsavgift som påförts Posten under våren 2020. Detta var påföljdskollegiets första beslut som behandlades av högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen satte i kraft den påföljdsavgift som påförts på grund av bristfällig information till personer som lämnat in en flyttanmälan. Det som var beaktansvärt i avgörandet var att högsta förvaltningsdomstolen bekräftade att en påföljdsavgift kunde påföras utan att tillsynsmyndigheten skulle först ha använt sina övriga korrigerande befogenheter såsom ett förordnande eller en anmärkning.

I december meddelade Östra Finlands förvaltningsdomstol sitt avgörande på basis av EU-domstolens förhandsavgörande i det så kallade logguppgiftsärendet. Förvaltningsdomstolens avgörande höll huvudsakligen i kraft biträdande dataombudsmannens beslut och samtidigt dataombudsmannens byrås etablerade tolkning om utlämnande av logguppgifter. Enligt förvaltningsdomstolens avgörande har en bank ingen skyldighet att lämna ut uppgifter om de bankanställda som har granskat kundens uppgifter. Banken ska ändå lämna ut uppgifterna om exakta tidpunkterna för granskning av

kunduppgifter ur användarloggar. Detta beslut har överklagats och vi väntar på högsta förvaltningsdomstolens avgörande i ärendet.

Behandlingen av personbeteckningar preciseras med lagstiftning. Riksdagen godkände ändringar i dataskyddslagen och i dataskyddslagen avseende brottmål i december. I detta sammanhang preciseras och förtydligas också bestämmelserna om behandling av personbeteckningen. Syftet med lagändringen är att understryka det ursprungliga syftet av en personbeteckning som ett verktyg för specifikation av personer, alltså ett verktyg med vilket man kan urskilja människor från varandra. Lagen preciseras med en skrivning som trädde i kraft i början av år 2024 enligt vilken enbart personbeteckningen eller en kombination av personbeteckningen och den registrerades namn inte får användas för utredning av den registrerades identitet. Ett problem med personbeteckningar har varit att i praktiken har personbeteckningen utöver dess användningsändamål, alltså entydig specifikation av en person, även använts för identifiering av personen. Med lagändringen kommer situationen förhoppningsvis att bli klarare.

I juni meddelade högsta förvaltningsdomstolen sitt avgörande i ett ärende som handlade om behandling av personbeteckningar av barn. Högsta förvaltningsdomstolen höll i kraft biträdande dataombudsmannens beslut om att det inte fanns något behov för systematisk insamling av personbeteckningar av de minderåriga barnen av hyresgästerna eller bostadssökandena som skulle förutsättas av dataskyddsförordningen. Trots att personbeteckningar enligt lag kan behandlas inom uthyrningsverksamhet ska behandlingen alltid vara nödvändig.

Vår prioritet för verksamhetsåret, barnens dataskydd, syntes i verksamheten bland annat genom det pågående projektet *GDPR4CHLDRN – Dataskydd inom hobbyverksamhet*, dataombudsmannens byrås och TIEKE Utvecklingscentralen för Informationssamhälle rf:s tvååriga projekt med EU-finansiering. Projektets syfte är att på ett pragmatiskt sätt öka dataskydds-kompetensen av 13–17-åriga barn och unga, deras föräldrar samt föreningar som anordnar hobbyverksamhet. Till föreningarnas stöd produceras bland annat en "digital verktygslåda" som kan hjälpa dem lösa frågor som förknippas med efterlevnaden av dataskyddslagstiftningen. Avsikten är att färdigställa projektet under senare delen av år 2024.

Heljä-Tuulia Pihamaa
Biträdande dataombudsman

**Biträdande dataombudsman
Annina Hautala:**

Dataskydd angår hela samhället

År 2023 var mitt första helår som biträdande dataombudsman. Vad gäller dataskydd var 2023 återigen ett intressant och händelserikt år. Som jag konstaterar i rubriken, genomsyrar dataskydd hela samhället och har betydelse för var och en av oss. Man kan säga att betydelsen av dataskydd är till och med större inom den offentliga förvaltningen eftersom personen själv har ofta ingen möjlighet att påverka om aktörer inom den offentliga förvaltningen behandlar personens uppgifter. Inom den offentliga förvaltningen behandlas också personuppgifter som kräver särskilt skydd som till exempel hälsouppgifter.

Genom reformen av dataombudsmannens byrås organisation blev jag ansvarig för styrnings- och övervakningsenheten för offentliga sektorn i april 2023. Med organisationsreformen kombinerade vi den så kallade säkerhets- och justitieförvaltningssektorn med styrningen och övervakningen av dataskyddet inom den övriga offentliga förvaltningen. Reformen har gjort det möjligt att forma en mer omfattande bild av läget för dataskyddet inom den offentliga förvaltningen och var övervakningsåtgärderna bör riktas. Målsättningen är att rikta våra resurser så att övervakningen och styrningen har största möjliga effekt så att dataskyddet tillgodoses lagenligt för alla.

Som under tidigare år utgjorde ärenden som förknippas med social- och hälsovården den största branschen för dataombudsmannens byrå under 2023 mätt i antalet anhängiggjorda ärenden. Största delen av de anhängiggjorda ärendena både vad gäller social- och hälsovården och övrig offentlig förvaltning var anmälningar av personuppgiftsincidenter och frågor om användningen av den registrerades lagstadgade dataskydds rättigheter såsom rätten att granska sina uppgifter och begäranden att radera uppgifter. I ärenden som förknippas med social- och hälsovården märks också inledningen av välfärdsområdenas verksamhet och den reviderade lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården. Lagen trädde i kraft i början av år 2024.

För att effektivisera vår verksamhet har vi också utvecklat dataombudsmannens byrås förfaringssätt och processer. Till exempel behandlingen av ärenden som förknippas med social- och hälsovården effektiviserades genom att införa ett gallringsförfarande för ärenden som handlar om de registrerades rättigheter. Dessutom riktades mer personresurser till övervakningsarbetet avseende social- och hälsovården.

Året präglades av reformer även vad gäller utbildningssektorn och småbarnspedagogiken. Dataombudsmannens byrå uppmärksammade flera gånger reformernas beredare och verkstäl-lare om dataskydd. Till exempel behandlingen av personuppgifter inom den grundläggande utbildningen och anordnandet av elevhälsa förnyades. Under 2023 inleddes också flera lagstiftningsprojekt som förknippas med säkerhetsmyndig-heternas verksamhet där dataombudsmannens byrå gav stöd till beredningen ur ett dataskydds-perspektiv.

Även under 2023 riktade vi granskningar på per-sonuppgiftsansvariga. Vid granskningar strävar vi efter att upptäcka områden som behöver ut-vecklas innan det har uppstått risker för person-uppgifter. Samtidigt kan vi öka organisationernas medvetenhet och förståelse om dataskydd. Även vår byrå blev föremål för en inspektion som en del av utvärderingen av lagligheten av Schengen-ländernas verksamhet. Det var Finlands tur i fjol att granskas i denna regelbundet utförda utvär-dering.

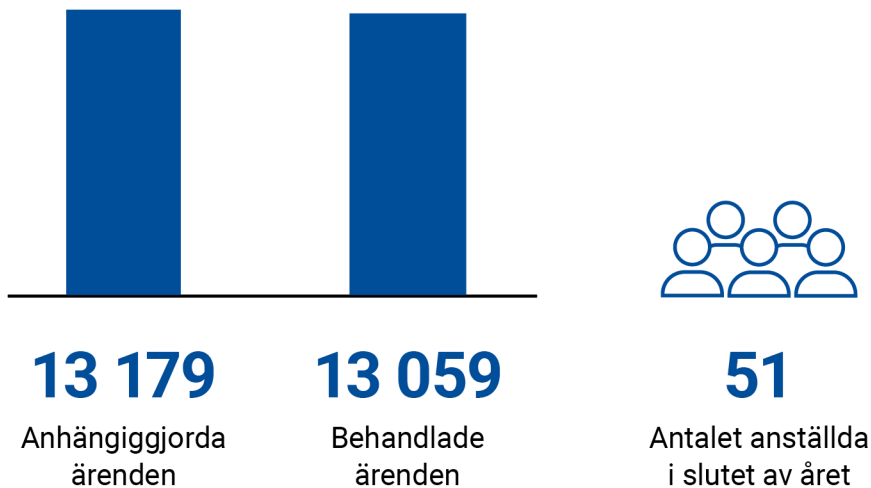
Det kan anses beaktansvärt att våra olika över-vakningsåtgärder samt förundersökningsmyn-digheters och åklagares begäranden om ut-låtanden har avslöjat ett antal fall av så kallat snokande. I en del av fallen har snokandet varit omfattande och långvarigt. Förundersöknings-myndigheten och åklagare ska höra dataombuds-mannen när de behandlar ett ärende som gäller ett dataskyddsbrott, sekretessbrott, dataintrång eller kränkningar av kommunikationshemlighet. Antalet dylika begäranden om utlåtande ökade till 54 under året, när år 2022 var antalet dylika begäranden 37.

De ovannämnda observationerna har lett till att övervakning av behandling av personuppgifter vid personuppgiftsansvarigas verksamhet togs med som ett specialtema i inspektionsplanen för 2024. Jag kan inte understryka nog vikten av att personuppgiftsansvariga utöver tryggan-det av säkerheten av register och datasystem, hanteringen av behörigheter och anvisningen av användarna även aktivt övervakar sin behand-ling av personuppgifter.

Annina Hautala
Biträdande dataombudsman

Dataombudsmannens byrås år 2023 i siffror

Under 2023 påförde dataombudsmannens byrå

- 3** administrativa påföljdsavgifter för dataskyddsförseelser
- 41** anmärkningar om behandlingsåtgärder i strid med dataskyddslagstiftningen
- 20** förordnanden att ändra behandlingsåtgärderna för personuppgifter så att de motsvarar dataskyddsförordningen
- 6** förordnanden att tillgodose den registrerades rättigheter
- 2** förordnanden att underrätta den registrerade om en personuppgiftsincident

6 894

Anhängiggjorda
anmälningar om
personuppgifts-
incidenter

11

Genomförda
inspektioner

2 856

Besvarade samtal
vid telefonråd-
givningen

44

Utlåtanden om
lagstiftningsprojekt

54

Utlåtanden till åklagare
eller förundersöknings-
myndigheter

6

Som ledande till-
synsmyndighet vid
gränsöverskridande
ärenden

147

Som deltagande till-
synsmyndighet vid
gränsöverskridande
ärenden

Händelser år 2023

JANUARI

- Europeiska dataskyddsstyrelsen publicerade en rapport om den gemensamma utredningen om den offentliga sektorns användning av molnbaserade tjänster
- Evenemanget Dataskyddsdagen 2023 anordnades i Helsingfors

FEBRUARI

- Påföljdsavgift för Suomen Asiakastieto för försummelse att iaktta dataombudsmannens förordnande
- Anmärkning om bristande skyddsåtgärder för ett företag som erbjuder boendetjänster

MARS

- Europeiska dataskyddsmyndigheternas gemensamma utredning om utnämningen och ställningen av dataskyddsombud inleddes

APRIL

- Dataombudsmannens byrå förnyade sin organisationsstruktur

MAJ

- Anu Talus valdes till Europeiska dataskyddsstyrelsens ordförande
- Anmärkning till Meteorologiska institutet om överföring av uppgifter till Google
- Meta påfördes en påföljdsavgift på 1,2 miljarder euro till följd av dataskyddsstyrelsens tvistlösningsbeslut för lagstridig överföring av personuppgifter till USA
- De nordiska dataskyddsmyndigheterna sammanträdde på Island
- Dataskyddsstyrelsen publicerade en dataskyddsguide för små och medelstora företag

JUNI

- Förvaltningsdomstolen höll i kraft biträdande dataombudsmannens beslut om utlämnande av felaktiga betalningsanmärkningsuppgifter
- Förvaltningsdomstolen höll i kraft dataombudsmannens byrås beslut om en påföljdsavgift till en läkarklinik
- EU-domstolen meddelade ett förhandsavgörande om granskningsrätt till logguppgifter
- Högsta förvaltningsdomstolen höll i kraft beslutet om insamling av personbeteckningar av barn vid disponents- och uthyrningsverksamhet

JULI

- Europeiska kommissionen godkände beslutet om adekvat skyddsnivå för USA
- Europeiska kommissionen gav förslag till författning om harmonisering av förvaltningsförfarandet i gränsöverskridande ärenden
- Suomen Yritysrekisteri påfördes en påföljdsavgift för överträdelser av bestämmelserna om överlämnande av samtalsinspelningar

AUGUSTI

- Beslutet om att taxitjänsten Yango (Yandex LLC och Ridetech International B.V.) ska tillfälligt avbryta överföringen av personuppgifter till Ryssland behandlades i ett skyndsamt förfarande och förutsättningarna att förbjuda Yangos dataöverföringar till Ryssland utreddes

SEPTEMBER

- TikTok påfördes en påföljdsavgift på 345 miljoner euro till följd av dataskyddsstyrelsens tvistlösningsbeslut
- En aktör inom psykoterapi påfördes administrativ påföljdsavgift för bristfälligt tillgodoseende av klientens granskningsrätt
- Dataskyddsmyndigheterna fortsatte övervaka taxitjänst Yangos verksamhet i gränsöverskridande samarbete
- Högsta förvaltningsdomstolen satte i kraft den påföljdsavgift som påförts Posten

- Högsta förvaltningsdomstolen höll i kraft förvaltningsdomstolens beslut om upphävande av ett företags påföljdsavgift för insamling av personuppgifter i samband med rekryteringsprocessen

OKTOBER

- Europeiska dataskyddsstyrelsen antog ett bindande beslut i ett skyndsamt förfarande om den rättsliga grunden för Metas behandling av personuppgifter för riktad reklam
- Dataombudsmannens byrå tog i bruk ett nytt ärendehanteringssystem

NOVEMBER

- Påföljdsavgiften som påförts ParkkiPäte Oy förblev i kraft

DECEMBER

- Helsingfors och Tavastehus förvaltningsdomstolar höll i kraft dataombudsmannens beslut om publicering av beskattningssuppgifter
- Dataombudsmannen ansåg att lagring av uppgifter om inköp under hela kundrelationen inte kan anses vara nödvändig
- Biträdande dataombudsmannen ansåg att kunden ska identifieras på ett tillförlitligt sätt vid elektronisk tidsbokning inom hälsovården

Tyngdpunktsområden för dataskyddsarbetet

Organisationen förnyades, antalet ärenden började öka igen och tjänsterna utvecklades

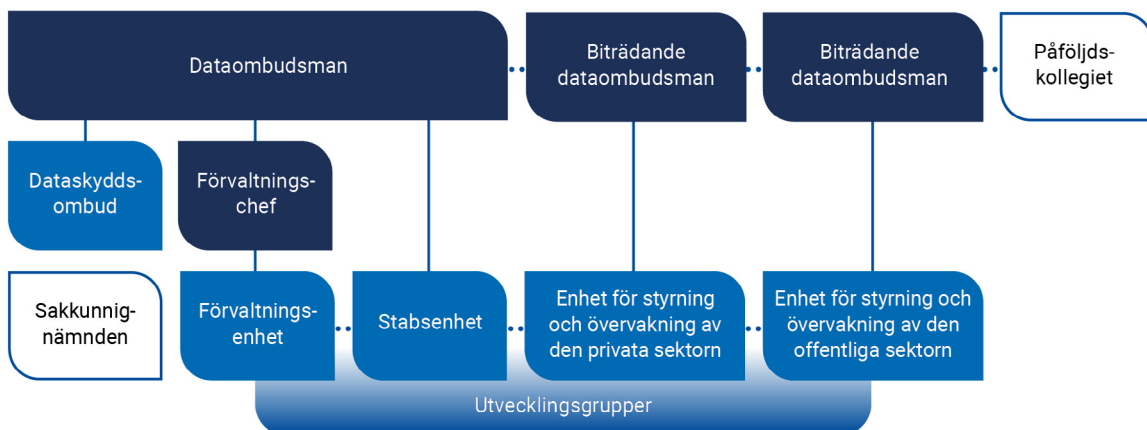
Dataombudsmannens byrås organisationsstruktur och arbetsordning förnyades i april 2023. Med reformen av organisationsstrukturen och arbetsordningen bemötte man de behov som identifierats i dataombudsmannens byrås strategiarbete året innan.

Reformen medförde ändringar i byråns enhetsfördelning och ombudsmännens ansvarsområden. Strukturen av den förnyade organisationen består av styrnings- och övervakningsenheten för privata sektorn, styrnings- och övervakningsenheten för offentliga sektorn, förvaltningsenheten och

staben. Till förvaltningsenheten har man koncentrerat byråns förvaltning och datahantering samt registratortjänsterna. Till stabsenheten hör koordinationen av internationella ärenden, ICT-specialsakkunniga, kommunikation, en specialsakkunnig och en dataskyddsombudet.

De biträdande dataombudsmännen ansvarar för övervakningen av den privata och den offentliga sektorn. Dataombudsmannens ansvarsområde omfattar tillsynsmyndighetens allmänna riktlinjer, det europeiska gränsöverskridande samarbetet och Europeiska dataskyddsstyrelsen.

Organisationsstrukturen vid dataombudsmannens byrå

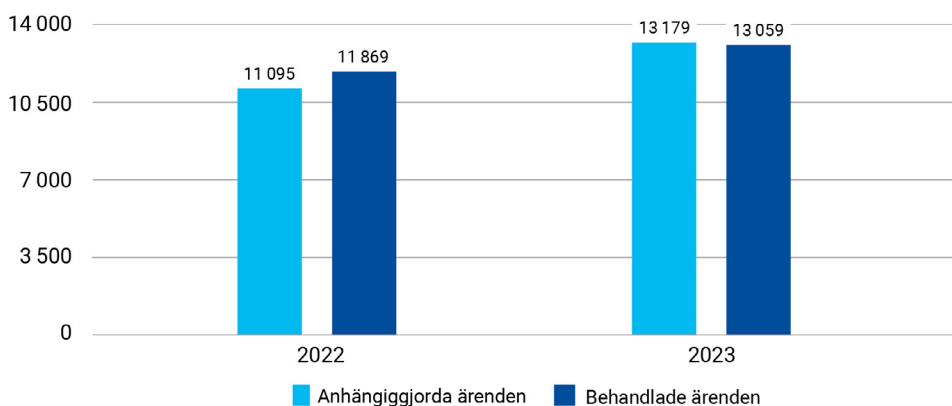

Antalet anhängiggjorda ärenden vid dataombudsmannens byrå ökade tydligt från de antal som stabiliserats under tidigare år. År 2023 anhängiggjordes sammanlagt 13 179 ärenden vid dataombudsmannens byrå, alltså cirka 2 000 fler än året innan. Antalet avgjorda ärenden var också högre än under de senaste åren, sammanlagt 13 059 stycken under 2023.

Den största ärendegruppen var anmälningar av personuppgiftsincidenter, vilka utgjorde 52 procent av alla anhängiggjorda ärenden. Antalet ärenden som överskrider EU-ländernas gränser ökade också.

Dataombudsmannens byrå har arbetat systematiskt för att lösa anhopningen av anhängiggjorda ärenden sedan år 2020. I slutet av år 2023 fanns det 880 över två år gamla ärenden som anhängiggjorts under åren 2018–2021 vid byrån. En betydande andel av äldre oavgjorda ärenden är ärenden som behandlas i ett gränsöverskridande samarbete där ett annat EES-lands tillsynsmyndighet ansvarar för förfarandet.

Anhängiggjorda och behandlade ärenden 2022–2023

Reformerna av systemen gjorde att verksamheten flöt smidigare

Som byråns centrala målsättning för de närmaste åren har man fastställt utveckling av datahanteringen. Under hösten 2023 började dataombudsmannens byrå använda det gemensamma elektroniska ärendehanteringssystemet för justitieförvaltningens ämbetsverk, HILDA. Samtidigt reviderades anvisningarna för organisationens datahantering grundligt och byråns datahantlingsmodell utvecklades vidare. Det nya ärendehanteringssystemet effektiviserar handläggningen av ärendena och den kunskapsbaserade ledningen.

Under senare delen av året började byrån använda Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtoris tjänst Turvalomake för sina blanketter. Med blanketterna kan organisationer anmäla personuppgiftsincidenter, anmäla kontaktuppgifterna till sitt dataskyddsombud och skicka begäranden om föregående samråd. Privatpersoner kan skicka begäranden om förordnanden som hänför sig till dataskydds rättigheter eller anmäla missförhållanden vid behandling av personuppgifter. Skickade blanketter kan sparas som pdf-filer. Även sekretessbelagda och känsliga uppgifter kan skickas till dataombudsmannens byrå med blanketterna.

Även byråns interna förfaranden utvecklades för att effektivisera handläggningen av ärendena. Gallringsförfarandena för ärenden som handlar om den registrerades rättigheter och handläggningen av anmälningar om personuppgiftsincidenter etablerades och utvecklades vidare.

Gallringsprocessen för anmälningar om personuppgiftsincidenter infördes år 2022 och den har konstaterats att ha effektiviserat behandlingen av anmälningarna markant. Vid gallringsprocessen bedömer man bland annat huruvida ärendet behöver utredas närmare med den personuppgiftsansvariga och huruvida incidenten kräver åtgärder från myndigheten.

Gallring av ärenden som förknippas med den registrerades rättigheter fortsatte i ärenden som handlar om social- och hälsovården. Byrån bedömer huruvida förfarings sättet ska kunna tillämpas även på andra sektorer.

I december 2023 godkände riksdagen ändringar i dataskyddslagen och i dataskyddslagen avseende brottmål så att de motsvarar EU:s dataskyddslagstiftning. Från och med början av år 2024 ska dataombudsmannens byrå avgöra ett klagomålsärende eller meddela den som lämnat in klagomålet en uppskattad tidpunkt för ett avgörande inom tre månader från det att ärendet anhängiggjorts. Den klagande kan anföra besvär hos förvaltningsdomstolen om dataombudsmannen inte meddelar ett avgörande eller en uppskattad tidpunkt för behandling av ärendet inom denna tidsfrist.

Antalet anmälningar om personuppgiftsincidenter fortsätter öka

Anmälningar om personuppgiftsincidenter utgör den största enskilda gruppen av ärenden som anhängiggjorts vid dataombudsmannens byrå. En personuppgiftsincident ska anmälas till dataombudsmannens byrå, om incidenten kan medföra en risk för de drabbade personerna. Vid behov kan dataombudsmannens byrå förordna organisationer att underrätta de berörda personerna om personuppgiftsincidenten.

Under året tog dataombudsmannens byrå emot 6 894 anmälningar om personuppgiftsincidenter, vilket var drygt 1 400 fler än året innan. Antalet anmälda personuppgiftsincidenter har ökar för varje år, och de utgjorde redan cirka 52 procent av de anhängiggjorda ärendena. Antalet är liknande i de europeiska jämförelseländerna.

Ökningen torde förklaras till en del av den allmänna ökningen av digitalisering och den informationstekniska utvecklingen. Den allmänna medvetenheten om skyldigheten att anmäla personuppgiftsincidenter har också fortsatt öka. Flest anmälningar kommer från reglerade områden såsom social- och hälsovården, finanssektorn och telekommunikationsbranschen.

Under hösten påminde dataombudsmannens byrå om att organisationer bör bedöma allvarighetsgraden av personuppgiftsincidenter ur perspektivet för de registrerade som blivit föremål för incidenten. För att organisationerna skulle agera i enlighet med kraven i dataskyddsförordningen vid personuppgiftsincidenter bör de uttryckligen bedöma allvarighetsgraden av konsekvenserna för de registrerade, inte konsekvenserna för den personuppgiftsansvariga. De ska också noga överväga åtgärder med vilka man kan lindra de negativa konsekvenserna för de registrerade.

Under 2023 tog dataombudsmannens byrå emot 6 894 anmälningar om personuppgiftsincidenter.

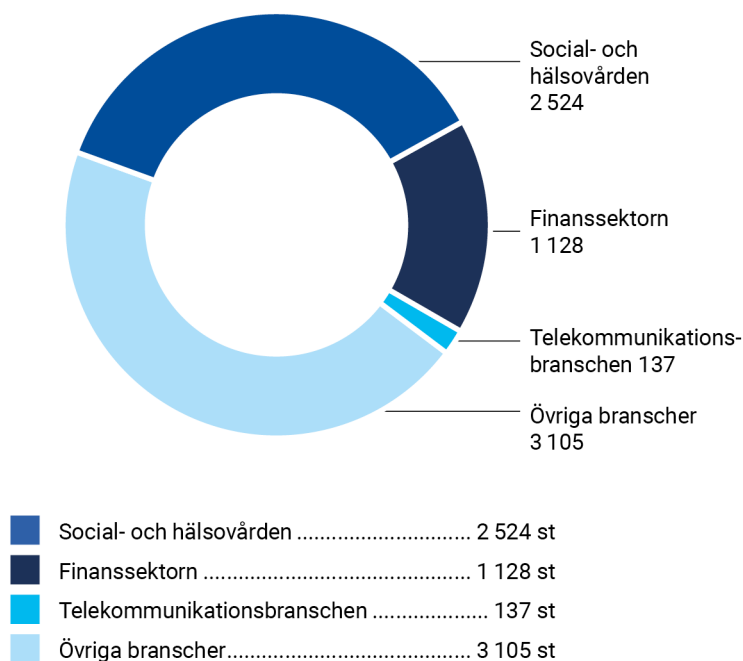
När en personuppgiftsansvarig lämnar en preliminär anmälan om en personuppgiftsincident till dataombudsmannens byrå, bör den komma ihåg att komplettera anmälan på eget initiativ vid ett senare skede. En stor del av utredningsarbetet gäller preliminära anmälningar där organisationer inte på eget initiativ har lämnat in kompletterande uppgifter. En personuppgiftsincident ska anmälas utan dröjsmål och senast inom 72 timmar från det att incidenten upptäckts. Om anmälan blir försenad ska man lämna in en motiverad förklaring för förseningen till dataombudsmannens byrå.

Personuppgiftsincidenter skulle ofta kunna förhindras med tillräckliga tekniska åtgärder, adekvata förfaringssätt och dataskyddskompetens. Gamla och ouppdaterade system och i synnerhet bristfälligt datasäkerhet ökar risken för personuppgiftsincidenter. Dessutom har man observerat att systemens sårbarheter utnyttjas ännu snabbare än tidigare. Ofta riktas dylika attacker också till personuppgifter i systemet.

Office 365-dataläckor inträffar fortfarande i stort antal. De orsakas ofta på grund av den mänskliga faktorn där en person har matat in sitt lösenord eller sin kod via en länk hen fått i sin e-post. De allvarligaste personuppgiftsincidenterna riktade till e-post är situationer där man förvarar rikligt med material som innehåller personuppgifter i e-brevlådan, till exempel personbeteckningar, jobbansökningar eller sjukintyg.

Vid dataombudsmannens byrå utvecklade man under året sättet att anmäla personuppgiftsincidenter. Tack vare Valtoris Turvalomake-tjänst som infördes på hösten kan organisationer spara den skickade blanketten till sig själv direkt i Turvalomake-tjänsten. Detta underlättar dokumenteringen av personuppgiftsincidenter och fullgörandet av organisationers ansvarsskyldighet.

Anhängiggjorda anmälningar om personuppgiftsincidenter per verksamhetsfält 2023

Behandling av gränsöverskridande ärenden

Med gränsöverskridande behandling avses behandling av personuppgifter som

- utförs vid verksamhetsställen i fler än en EU-medlemsstat och där den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet har sin etableringsplats i fler än en medlemsstat eller
- utförs i EU vid ett enda verksamhetsställe för den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet, men behandlingen i väsentlig grad påverkar registrerade som finns i fler än en medlemsstat.

När behandlingen av personuppgifter är gränsöverskridande, övervakar dataskyddsmyndigheterna inom EES behandlingen av personuppgifter i samarbete. För ett ärende som handläggs i samarbete fastställs en så kallad ledande tillsynsmyndighet som ska samarbeta med de övriga tillsynsmyndigheter som deltar i handläggningen av ärendet. Syftet med samarbetsmekanismen är att uppnå gemensamma beslut som är bindande för tillsynsmyndigheterna och att säkerställa att EU:s allmänna dataskyddsförordning tillämpas enhetligt i de olika EES-länderna. På Europeiska dataskyddsstyrelsens webbplats finns ett [register](#) över dataskyddsmyndigheternas beslut som fattats i gränsöverskridande samarbete.

Under året behandlade dataskyddsmyndigheterna ärenden som gällde stora bolag inom sociala medier i gränsöverskridande samarbete. Flera av dessa bolag har sina huvudsakliga verksamhetsställen på Irland, varför den irländska dataskyddsmyndigheten är den ledande tillsynsmyndigheten vid utredningen av ärendena. Alla deltagande dataskyddsmyndigheter från EES-länderna, inklusive dataombudsmannens byrå, deltar i beslutsfattandet.

Under 2023 fastställdes dataombudsmannens byrå som den ledande tillsynsmyndigheten i 6 ärenden och som deltagande tillsynsmyndighet i 147 ärenden.

I april antog Europeiska dataskyddsstyrelsen ett bindande tvistlösningsbeslut om huruvida Metas överföringar av personuppgifter till USA i Facebook-tjänsten är lagliga. De deltagande dataskyddsmyndigheterna, inklusive dataombudsmannens byrå, anslöt sig till Irlands syn om Metas brott mot dataskyddsförordningen och ansåg att Meta har överfört data i strid med dataskyddsförordningen sedan juli 2020. Till följd av dataskyddsstyrelsens beslut påförde den irländska dataskyddsmyndigheten Meta en påföljdsavgift på 1,2 miljarder euro och beordrade Meta att avbryta alla överföringar av personuppgifter av europeiska användare till USA. Meta ålades också att inom sex månader ändra sina dataöverföringar så att de följer dataskyddsförordningen.

I augusti antog dataskyddsstyrelsen ett tvistlösningsbeslut om behandling av barns personuppgifter på TikTok. På basis av det bindande beslutet påförde Irland TikTok en påföljdsavgift på 345 miljoner euro för brott mot flera av dataskyddsförordningens bestämmelser om behandling av barns personuppgifter och beordrade bolaget att sluta använda vilseledande designlösningar som strider

mot dataskyddsförordningen. Brotten handlade bland annat om applikationens standardinställningar enligt vilka minderåriga användares konton var offentliga.

I oktober fattade dataskyddsstyrelsen ett beslut på basis av vilket Irland beordrade Meta att sluta behandla personuppgifter för beteendebaserad reklam på grund av ett avtal eller ett berättigat intresse. Beslutet fattades i så kallat skyndsamt förfarande efter det att den norska dataskyddsmyndigheten bett dataskyddsstyrelsen att besluta om åtgärder som gäller Meta i hela EES-området.

I september 2023 kom dataombudsmannens byrå och de nederländska och norska dataskyddsmyndigheterna överens om de följande skeden i utredningen Yingos (Yandex LLC och Ridetech International B.V.) dataöverföringar till Ryssland. Lagenligheten av Yingos agerande bedöms och det slutliga beslutet fattas i ett gränsöverskridande förfarande där den nederländska dataskyddsmyndigheten i egenskap av ledande tillsynsmyndighet samarbetar med de finska och norska tillsynsmyndigheterna. Dataombudsmannens byrå har inte behörighet att fatta ett slutligt beslut i detta ärende, utan det slutliga beslutet ska fattas av den nederländska dataskyddsmyndigheten.

Under 2023 meddelade dataombudsmannens byrå ett gränsöverskridande beslut i egenskap av den ledande tillsynsmyndigheten. Forenom AB som erbjuder boendetjänster fick en anmärkning om bristfälliga skyddsåtgärder och beordrades att förkorta lagringstiden av klientuppgifterna. En angripare hade med hjälp av en SQL-injektion fått åtkomst till bolagets självserviceportal som är avsedd för bolagets klienter samt till affärssystemet via en sårbarhet i gränssnittet och därmed fått tillgång till en databas med uppgifter av tiotusentals klienter.

I april påförde den norska dataskyddsmyndigheten träningscenterkedjan SATS en påföljdsavgift på 10 miljoner norska kronor (omkring 900 000 euro)

**Under året lämnade
dataombudsmannens byrå
sammanlagt två invändningar
om tillsynsmyndigheternas
beslutsutkast i gräns-
överskridande ärenden.**

för flera dataskyddsöverträdelser. Överträdelserna handlade i synnerhet om tillgodoseendet av den registrerades rättigheter, att informera kunderna om behandlingen av personuppgifter och avsaknaden av grund för behandling av personuppgifter. Träningscenterkedjan är verksam i Norge, Finland, Sverige och Danmark, varför dataombudsmannens byrå deltog i behandlingen av ärendet.

Under året lämnade dataombudsmannens byrå in två invändningar mot ledande tillsynsmyndigheternas beslutsutkast. I samband med behandling av flera ärenden påverkade dataombudsmannens byrå också innehållet i beslutsutkasten.

I juli gav Europeiska kommissionen ett förslag till en författning om harmonisering av förvaltningsförfarandet i samband med gränsöverskridande ärenden. Syftet med den nya förordningen är att förenkla och påskynda handläggningen av gränsöverskridande ärenden samt främja ett smidigt samarbete mellan tillsynsmyndigheterna redan från början av processen. Kommissionen gav sitt förslag på basis av dataskyddsstyrelsens initiativ från hösten 2022. I september gav Europeiska dataskyddsstyrelsen och Europeiska datatillsynsmannen ett gemensamt yttrande där de önskade att förordningen godkänns snabbt. Dataombudsmannens byrå gav också sin syn på kommissionens förslag till justitieministeriet och riksdagen.

Stöd till personuppgiftsansvariga och dataskyddsombud

Utredning av utnämning och ställning av dataskyddsombud

Dataombudsmannens byrå deltog tillsammans med 25 europeiska dataskyddsmyndigheter i Europeiska dataskyddsstyrelsens gemensamma åtgärd där dataskyddsmyndigheterna utredde hur utnämningen och ställningen av dataskyddsombuden har genomförts i organisationer i olika branscher och sektorer. Dataskyddsombuden valdes till utredningen på initiativ av dataombudsmannens byrå.

Åtgärden inleddes med en gemensam enkät till organisationer. Dataombudsmannens byrå skickade enkäten till 50 organisationer i Finland i maj 2023. Till utredningen valdes sju statliga ämbetsverk, 20 kommuner, sex välfärdsområden, sex tillhandahållare av finansiella tjänster, tre teleoperatörer och åtta leverantörer av plattformstjänster. I Europa mottogs sammanlagt över 17 000 svar på enkäten.

Europeiska dataskyddsstyrelsen publicerade en rapport om utredningen i januari 2024. Största delen av respondenterna ansåg att de har nödvändiga färdigheter och kunskaper för att utföra sitt arbete och tydligt definierade uppgifter, men många dataskyddsombud möter fortfarande utmaningar i sin uppgift. Rapporten beskriver utvecklingsområden som identifierats under utredningen och ger rekommendationer för stärkande av dataskyddsombudens ställning. Utmaningar förknippas bland annat med bristfälliga resurser, dataskyddsombudens oberoende ställning och rapporteringen till högsta ledningen. Enkätens nationella resultat finns i rapportens bilaga.

På basis av utredningen beslutar tillsynsmyndigheterna om nationella vidare åtgärder. I Finland genomförs vidare åtgärder under år 2024.

Projektet GDPR4CHLDRN ökar dataskyddskompetens inom hobbyverksamheten för barn och unga

Dataombudsmannens byrås och TIEKE Utvecklingscentralen för Informationssamhälle rf:s två-åriga projekt *GDPR4CHLDRN – Dataskydd inom hobbyverksamhet* med EU-finansiering fortsatte under år 2023. Projektet finansieras av Europeiska unionens program för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden. De centrala intressentgrupperna för projektet är Finlands Scouter, Finlands Bollförbund och Finlands olympiska kommitté.

Syftet med projektet är att öka dataskyddskompetensen av 13–17-åriga barn och unga, deras föräldrar samt föreningar som anordnar hobbyverksamhet. Målsättningen är att föreningarna framöver skulle med hjälp av projektmaterialen kunna lösa frågor som hänför sig till efterlevnaden av dataskyddslagstiftningen i sin egen verksamhet.

Inom projektet upprättas en digital verktygslåda som är avsedd i synnerhet för föreningar med praktiska material såsom anvisningar, checklistor och tester som kartlägger dataskyddskunskapen. Materialen stödjer också barn och ungas och deras föräldrars förståelse om dataskydd och behandling av personuppgifter. Under året utarbetades material tillsammans med de olika målgrupperna. Projektet publicerade fem nyhetsbrev och 14 sakkunnigartiklar. Projektet deltog också i Mediekunskapsveckan.

Under 2024 fortsätter projektet med testning av materialen. Under våren anordnades utbildningar och webinarier om dataskydd för föreningar, och verktygslådan publiceras gradvis under sommaren. Projektet pågår till hösten 2024.

Internationella överföringar av uppgifter

När personuppgifter överförs till områden utanför EES eller till en internationell organisation motsvarar nivån av skyddet för personuppgifter inte alltid den nivå som förutsätts i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Därför föreskriver dataskyddsförordningen olika grunder för överföring med vilka personuppgifter kan överföras utanför EES-området. Bestämmelser om internationella överföringar av uppgifter finns också i dataskyddslagen avseende brottmål. Innan man inleder överföringen av personuppgifter utanför EES-området ska den personuppgiftsansvariga eller personuppgiftsbiträdet kontrollera från fall till fall huruvida adekvat skyddsnivå för de personuppgifter som överförs kan garanteras.

Dataöverföringen till USA blev lättare när Europeiska kommissionen i juli 2023 godkände beslutet om adekvat skyddsnivå för USA. Det nya ramverket för dataskydd mellan EU och USA ersätter det tidigare Privacy Shield-arrangemang som EU-domstolen ogiltigförklarade med sitt så kallade Schrems II-avgörande (C-311/18) år 2020.

I mars gav dataskyddsstyrelsen ett yttrande om utkastet till beslutet om adekvat skyddsnivå där styrelsen identifierade betydande förbättringar men uttryckte också några anledningar till oro. Dataombudsmannens byrå påverkade aktivt yttrandets innehåll. Dataskyddsstyrelsens yttrande har stor betydelse i kommissionens bedömning av huruvida dataskyddsnivån i tredje land är tillräcklig.

Dataöverföringen till USA blev lättare när Europeiska kommissionen i juli 2023 godkände beslutet om adekvat skyddsnivå för USA.

På basis av ett beslut om adekvat skyddsnivå kan uppgifter överföras utan en separat överföringsgrund utanför EU och EES till de amerikanska företag som förbundit sig till kraven i ramverket för dataskydd. Uppgifter kan endast överföras till certifierade organisationer på USA:s handelskommissions förteckning. Adekvansbeslutet kan inte användas för överföring av uppgifter mellan organisationer inom den offentliga sektorn.

Till stöd av personuppgiftsansvariga upprättade dataskyddsstyrelsen informationsmaterial om ramverket för dataskydd mellan EU och USA. Under senare delen av år 2023 publicerade dataombudsmannens byrå svar på vanliga frågor om beslutet om adekvat skyddsnivå för USA på sin webbplats.

I januari 2023 publicerade Europeiska dataskyddsstyrelsen en rapport om de europeiska dataskyddsmyndigheternas första gemensamma åtgärd där man utredde användningen av molntjänster inom den offentliga sektorn. Dataombudsmannens byrå deltog i rapportens upprättande. Rapporten ger bland annat anvisningar för organisationer inom den offentliga sektorn om användningen av molnbaserade produkter och tjänster. I en bilaga till rapporten beskrevs också åtgärder som förknippas med molntjänster och som dataskyddsmyndigheterna redan har vidtagit.

I april 2023 tog Europeiska dataskyddsstyrelsen ställning till Metas överföring av uppgifter till USA i det bindande beslut som nämnts ovan. I beslutet ansåg styrelsen att dataöverföringar hade stridit mot dataskyddsförordningen sedan juli 2020 eftersom bolaget hade fortsatt med dataöverföringarna till USA utan adekvata skyddsåtgärder efter det att EU-domstolen meddelat sitt Schrems II-avgörande (C-311/18).

Anvisningarna för internationella dataöverföringar kompletterades under år 2023. Under våren publicerade Europeiska dataskyddsstyrelsen en slutlig version av riktlinjen om relationen mellan tillämpningen av artikel 3 i den allmänna dataskyddsförordningen och bestämmelserna om internationella överföringar. Riktlinjen förtydligar definitionen av internationella överföringar och hjälper organisationer identifiera när det är fråga om en internationell överföring.

Dataskyddsstyrelsen publicerade också en slutlig riktlinje om certifiering som grund för överföring av personuppgifter till tredjeland. I juni publicerade dataskyddsstyrelsen rekommendationer till personuppgiftsansvariga om bindande företagsbestämmelser (BCR-C, Controller Binding Corporate Rules). Under sommaren 2023 meddelade dataombudsmannens byrå också ett beslut om ett administrativt arrangemang mellan Patent- och registerstyrelsen och en amerikansk revisionsmyndighet.

Övervakning och samarbete

Påföljdskollegiet: Påföljdsavgifter för överträdelser av dataskyddslagstiftningen

Dataombudsmannens byrås påföljdskollegium har till uppgift att behandla ärenden som handlar om att påföra personuppgiftsansvariga eller personuppgiftsbiträden administrativa påföljdsavgifter i enlighet med dataskyddsförordningen. Påföljdskollegiet består av dataombudsmannen och de två biträdande dataombudsmännen. Dataombudsmannen är kollegiets ordförande. Under 2020–2023 har påföljdskollegiet påfört sammanlagt 20 påföljdsavgifter för överträdelser av EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Administrativa påföljdsavgifter är en av de korrigerande befogenheter som dataombudsmannens byrå kan använda. Påföljden ska vara avskräckande, effektiv och proportionell. Påföljdsavgiften kan påföras utöver eller i stället för andra korrigerande åtgärder, och avgiften kan vara högst 4 % av företagets omsättning

eller 20 miljoner euro. Påföljdsavgiften kan för närvarande inte påföras organisationer inom den offentliga förvaltningen, såsom staten och statens affärsverk, kommuner och församlingar. Utvidgning av påföljdsavgifter till den offentliga sektorn har skrivits in i det nuvarande regeringsprogrammet. I de andra nordiska länderna kan påföljdsavgifter påföras aktörer inom den offentliga sektorn.

Under 2023 påfördes tre organisationer en administrativ påföljdsavgift. Påföljdsavgifterna påfördes för försummelse att iaktta dataombudsmannens tidigare förordnande, överträdelser som förknippas med samtalsinspelningar och brister i tillgodoseendet av den registrerades rätt att granska sina uppgifter. Påföljdsavgifterna var mellan 1 600 och 440 000 euro.

Under 2023 påförde påföljdskollegiet tre organisationer administrativa påföljdsavgifter för överträdelser av dataskyddslagstiftningen.

- Suomen Asiakastieto Oy påfördes en påföljdsavgift på 440 000 euro eftersom bolaget inte hade avlägsnat ogrundade anteckningar om betalningsstörning som på grund av ett felaktigt förfarande införts i kreditupplysningsregistret. Dataombudsmannen hade redan tidigare beordrat bolaget att radera dessa anteckningar. Uppgifter som grundar sig på domar i tvistemål borde inte ha antecknats som betalningsstörningar i kreditupplysningsregistret. I november 2021 förordnade dataombudsmannen bolaget att rätta till sitt förfarande för registreringen av uppgifter om betalningsstörning och avlägsna alla felaktiga anteckningar om betalningsstörning som detta förfarande orsakat.
- En påföljdsavgift på 23 000 euro påfördes Suomen Yritysrekisteri, som upprätthåller ett företagsregister, för att bolaget brutit mot dataskyddsbestämmelserna genom att inte lämna ut samtalsinspelningar till personer som begärt dem. Sammanfattningar av samtalsinspelningar som bolaget skickat kunde inte betraktas som kopior i enlighet med dataskyddsförordningen eftersom de inte motsvarade det ursprungliga innehållet av samtalen. Bolaget hade också underlåtit att iaktta biträdande dataombudsmannens tidigare förordnande att ändra sin verksamhet så att den följer lagen. Bolaget borde ha erbjudit ett alternativt sätt att lämna ut inspelningarna utöver erbjudandet om att få lyssna på samtalsinspelningen.
- Påföljdskollegiet påförde en aktör inom psykoterapi en påföljdsavgift på 1 600 euro för bristerna i tillgodoseendet av den registrerades granskningsrätt. En klient hos psykoterapiaktören hade upprepade gånger under 2017–2019 bett att få sina uppgifter. Psykoterapiaktören hade inte lämnat ut uppgifterna till klienten eller gett någon förklaring till att uppgifterna inte kunde lämnas ut inom den tidsfrist som föreskrivs i dataskyddsförordningen.

Dataombudsmannens byrås påföljdskollegium behandlar även ärenden som handlar om förbud att behandla personuppgifter. Under hösten 2023 behandlade påföljdskollegiet det tillfälliga beslutet från augusti om förbud till Yandex LLC och Ridetech International B.V. att överföra uppgifter

till Ryssland. Påföljdskollegiet bedömde förutsättningarna att överföra behandlingen av ärendet till Europeiska dataskyddsstyrelsen. Tillsynsmyndigheternas gränsöverskridande förfarande med Nederländerna och Norge ansågs ge de bästa förutsättningarna för ärendets slutförande.

Privata och offentliga sektorn

Under året observerade man att en praxis där uppgifter om kundernas inköp lagras under hela kundrelationen håller på att bli vanligare inom handeln. En av dataombudsmannens viktigaste beslut under 2023 var ett beslut där lagligheten av lagringstiderna för inkösuppgifterna bedömdes. Dataombudsmannen ansåg att lagring av uppgifter om inköp under hela kundrelationen inte kunde anses följa dataskyddslagstiftningen. I maj 2023 beordrade dataombudsmannen Kesko att radera uppgifter om inköp och fastställa lagringstider för uppgifterna enligt deras användningsändamål. Ärendet behandlades även av dataombudsmannens byrås påföljdskollegium.

I juli beordrade dataombudsmannen ett telebolag att se till att mottagarna av elektronisk marknadsföring i samband med varje meddelande bereds tillfälle att enkelt förbjuda användningen av sina kontaktuppgifter för direktmarknadsföringsändamål. Att inloggning på kundkontot nämndes som den enda möjligheten att förbjuda meddelanden uppfyllde inte lagens krav om enkel möjlighet att förbjuda meddelanden.

Under våren gav biträdande dataombudsmannen en anmärkning till Meteorologiska institutet för olaglig överföring av personuppgifter till USA genom Googles tjänster. Meteorologiska institutet hade inte fastställt en giltig grund för överföringen av personuppgifter genom Googles övervakningsteknologier. Efter EU-domstolens Schrems II-avgörande (C-311/18) borde institutet ha bedömt behovet av eventuella kompletterande skyddsåtgärder och avbryta dataöverföringar utan en rättslig grund.

Tillhandahållaren av en e-posttjänst fick en anmärkning för att företaget inte hade erbjudit användaren en möjlighet att överföra sina e-post-

meddelanden från tjänsten på det sätt som förutsätts i den allmänna dataskyddsförordningen. Möjligheten att endast överföra e-postmeddelandena ett åt gången gjorde det svårare eller omöjligt för användarna att överföra sina uppgifter från en tjänst till en annan. Användarna borde också ha kunnat överföra sina uppgifter utan kostnad. Beslutet var ett av dataombudsmannens första beslut om rätten att överföra sina uppgifter.

Förvaltningsdomstolarna meddelade under året flera avgöranden där dataombudsmannens byrås beslut förblev i kraft. Högsta förvaltningsdomstolen satte i kraft den påföljdsavgift som påförts Posten under våren 2020. Postens förseelser gällde bristfällig information till personer som lämnat in en flyttanmälan. I sitt avgörande bekräftade högsta förvaltningsdomstolen att en påföljdsavgift kunde påföras utan att tillsynsmyndigheten skulle först ha använt sina övriga korrigerande befogenheter såsom ett förordnande eller en anmärkning.

I sitt andra avgörande från september höll högsta förvaltningsdomstolen i kraft förvaltningsdomstolens beslut om upphävande av påföljdskollegiets beslut om en påföljdsavgift till ett företag. Ärendet handlade om insamling av personuppgifter i samband med en rekryteringsprocess.

I november avlog högsta förvaltningsdomstolen ParkkiPate Oy:s ansökan om besvärstillstånd i förvaltningsdomstolens avgörande. Tidigare hade Helsingfors förvaltningsdomstol avslagit bolagets krav att upphäva dataombudsmannens förordnanden och anmärkningar samt den administrativa påföljdsavgiften. Påföljdsavgiften sänktes i förvaltningsdomstolen med 5 000 euro. År 2021 påfördes ParkkiPate Oy en påföljdsavgift för dataskyddsförseelser i samband med parkeringsövervakningsavgifter.

I juli höll högsta förvaltningsdomstolen i kraft biträdande dataombudsmannens beslut om att det inte fanns något behov för systematisk insamling av personbeteckningar av de minderåriga barnen av hyresgästerna eller bostadssökandena som skulle förutsättas av dataskyddsförordningen. Biträdande dataombudsmannen kunde beordra den personuppgiftsansvariga som idkar disponents- och uthyrningsverksamhet att ändra sitt förfaringssätt vad gäller behandlingen av barns personbeteckningar så att den var förenlig med dataskyddsförordningen och att radera de insamlade uppgifterna om barnens personbeteckningar till den del insamlingen av dem saknade lagenlig grund.

Helsingfors och Tavastehus förvaltningsdomstolar höll i kraft dataombudsmannens beslut om publicering av beskattningsuppgifter. Dataombudsmannen konstaterade år 2021 att uppgifterna i så kallade skattemaskiner inte behöver raderas eftersom uppgifterna hade publicerats för journalistiska ändamål. Förvaltningsdomstolarna ansåg att publicering av beskattningsuppgifterna i skattemaskiner har varit motiverad eftersom uppgifterna är viktiga för samhällsdebatten samt att förbud mot behandling av beskattningsuppgifter i skattemaskiner skulle betyda att yttrandefriheten begränsas.

Förvaltningsdomstolen avskog också en läarkliniks besvär där kliniken begärde att en anmärkning och en påföljdsavgift upphävs. I sitt beslut från 2021 konstaterade biträdande dataombudsmannen att läarklinikens förfaringssätt vad gäller tillgodoseendet av den registrerades rättigheter var bristfälligt och att företaget inte berättade tydligt för vilka uppgifter företaget var personuppgiftsansvarigt.

I sina förhandsavgöranden tog EU-domstolen ställning bland annat till rätten till logguppgifter och om skadeståndsansvar vid personuppgiftsincidenter. I juni meddelade EU-domstolen sitt avgörande i ärendet C-579/21 om den registrerades rätt till sina logguppgifter med stöd av granskningsrätt i enlighet med dataskyddsförordningen. Domstolen konstaterade att alla har rätt till vissa uppgifter som framgår av logguppgifterna, till exempel tidpunkten för och skälen till granskning av personuppgifterna. Utgångspunkten är att med stöd av granskningsrätten har man dock inte rätt att få uppgifter om de personer som granskat uppgifterna under sin arbetsgivares ledning och i enlighet med dennes instruktioner. EU-domstolens avgörande utvidgade granskningsrätten till logguppgifter i vissa situationer.

Under hösten konstaterade EU-domstolen att fruktan för eventuellt missbruk av uppgifter som läckts vid en personuppgiftsincident kan utgöra en immateriell skada för vilken en organisation kan förpliktas att betala skadestånd. Denna fruktan ska vara välgrundad för att den ska ge rätt till skadestånd.

En av de viktigaste riktlinjerna som getts till stöd av personuppgiftsansvariga under året handlade om den registrerades rättighet att få bekanta sig med sina egna uppgifter, den så kallade granskningsrätten. Under våren godkände Europeiska dataskyddsstyrelsen den slutliga versionen av en riktlinje där man går igenom praktiska frågor om tillgodoseendet av granskningsrätten och ger anvisningar om hur den registrerades rätt att bekanta sig med sina egna uppgifter ska tillgodoses i olika situationer. Dataombudsmannens byrå deltog i upprättandet av riktlinjen i Europeiska dataskyddsstyrelsens underarbetsgrupp.

Finanssektorn

På finanssektorn betonades under året i synnerhet den registrerades rätt att granska sina egna uppgifter, begäranden att radera uppgifter samt frågor om anteckningar om betalningsstörningar.

Ett beslut om en påföljdsavgift inom finanssektorn handlade om ogrundade anteckningar om betalningsstörning i kreditupplysningsregistret. Suomen Asiakastieto påfördes en påföljdsavgift, eftersom bolaget inte hade avlägsnat anteckningar som på grund av ett felaktigt förfaringsätt hade sparats i kreditupplysningsregistret. Under 2021 utredde dataombudsmannens byrå bolagets agerande gällande hanteringen av uppgifter om betalningsstörning som grundar sig på lagakraftvunna domar. Dataombudsmannen konstaterade då att uppgifter som grundar sig på domar i tvistemål inte borde ha antecknats som betalningsstörningar i kreditupplysningsregistret.

Förvaltningsdomstolen höll i kraft ett beslut som gäller samma ärendehelhet där biträdande dataombudsmannen år 2021 beordrade Rättsregistercentralen att åtgärda sina tillvägagångssätt när det gäller övervakningen av att de uppgifter om betalningsstörning som lämnas ut till kreditupplysningsbolagen är korrekta. Förvaltningsdomstolen bedömde på samma sätt som biträdande dataombudsmannen att Rättsregistercentralens åtgärder som syftar till att uppgif-

terna är felfria hade varit otillräckliga och lett till ogrundade anteckningar om betalningsanmärkningar.

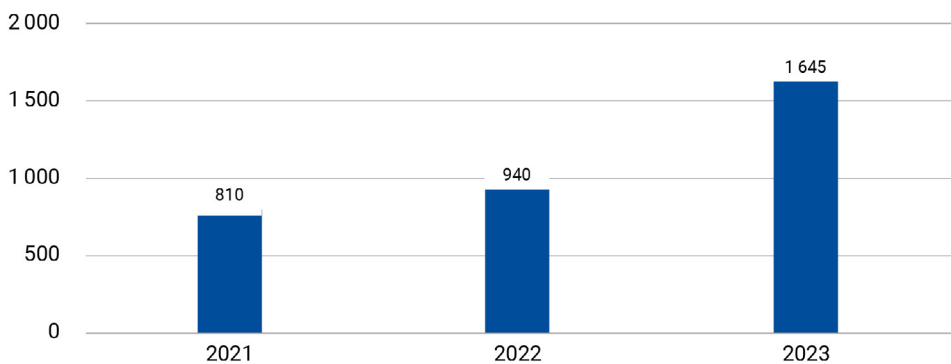
Östra Finlands förvaltningsdomstol höll huvudsakligen i kraft biträdande dataombudsmannens beslut om överlåtelse av användarnas logguppgifter. Under senare delen av året meddelade förvaltningsdomstolen på basis av EU-domstolens förhandsavgörande ett beslut där domstolen konstaterade att banken ska lämna ut uppgifter om exakta tidpunkterna för granskning av kunduppgifter ur användarloggar. Däremot har banken ingen skyldighet att lämna ut uppgifter om de bankanställda som har granskat kundens uppgifter. Beslutet har överklagats hos högsta förvaltningsdomstolen.

I december förkastade Helsingfors förvaltningsdomstol besvären av två försäkringsbolag om dataombudsmannens beslut som handlade om begäranden av uppgifter från hälsovården och behandlingen av hälsouppgifter av personer som ansökt om försäkring. Under 2022 konstaterade dataombudsmannen att försäkringsbolag hade begärt onödigt omfattande hälsouppgifter av hälsovården och att försäkringsbolagen inte hade någon grund att behandla hälsouppgifter som gäller personer som ansökt om en försäkring innan ett försäkringsavtal har ingåtts. Försäkringsbolagen har ansökt om besvärstillstånd i besluten hos högsta förvaltningsdomstolen.

Dataombudsmannens byrå gav ett utlåtande om lagstiftningen om ett positivt kreditupplysningsregister. Den nya lagstiftningen godkändes av riksdagen och trädde i kraft 1.4.2024.

Under hösten 2023 gav Europeiska dataskyddsstyrelsen och Europeiska datatillsynsmannen ett gemensamt utlåtande om förordningsförslaget om digital euro där de betonade att den planerade digitala euron ska uppfylla strikta krav på integritets- och dataskydd.

Anhängiggjorda ärenden: Bank- och indrivningsverksamhet, försäkringsbranschen samt kreditupplysningsverksamhet

■ Anhängiggjorda ärenden inom bank- och indrivningsverksamhet, försäkringsbranschen samt kreditupplysningsverksamhet under åren 2021–2023

Social- och hälsovården

Social- och hälsovården utgör det största verksamhetsområdet för dataombudsmannens byrå mätt i antalet anhängiggjorda ärenden. Under 2023 handlade omkring 24 procent av ärenden som anhängiggjorts vid dataombudsmannens byrå om social- och hälsovården. Största delen av ärendena var anmälningar om personuppgiftsincidenter.

Inom social- och hälsovården behandlas ett stort antal uppgifter som tillhör särskilda kategorier av personuppgifter som ska skyddas särskilt noggrant. På grund av den höga volymen av uppgifter och karaktären av de uppgifter som behandlas stödjer dataombudsmannens byrå personuppgiftsansvariga inom social- och hälsovården på flera olika sätt. Interessegruppssamarbetet inom social- och hälsovården inleddes under 2023 på nytt. Dessutom deltog dataombudsmannens byrå i anordnandet av det årliga dataskyddsseminariet för social- och hälsovården, SohviTellu.

Reformerna inom hälsovården syntes också i dataombudsmannens byrås arbete. Till exempel inledningen av välfärdsområdenas verksamhet i början av år 2023 märktes en del i de anhängiggjorda ärendena vid dataombudsmannens byrå. Dataombudsmannens byrå gav också flera utlåtanden om lagstiftning under året. En central lagstiftningsreform handlade om revidering av lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården. Dataombudsmannens byrå deltog i beredningen av denna reform i egenskap av en sakkunnig. Dataombudsmannens byrå deltog också i den styrgruppen för den nationella koordineringen avseende förslaget till en förordning om det europeiska hälsodataområdet (European Health Data Space, EHDS).

Under året avslöjades några fall där man utan grund granskat patientuppgifter i hälsovårdens datasystem. I dessa fall har dataombudsmannens byrå i regel beordrat hälsovårdsaktören att upprätta personer vars uppgifter har granskats om personuppgiftsincidenten, om aktören inte redan har gjort det på eget initiativ.

Under hösten meddelade biträdande dataombudsmannen ett beslut om identifiering av kunder i samband med tidsbokning till hälsovården. Man hade kunnat boka en tid online till en hälsovårdsaktörs tjänster genom att endast ange ett namn och en personbeteckning. Praxisen uppfyllde inte kraven för säker behandling av uppgifter i och med att den som bokade tiden inte identifierades på det sätt som förutsätts vid tidsbokning till hälsovården. Att enbart fråga om en personbeteckning och ett namn räcker inte som identifiering. Hälsovårdsaktören beordrades korrigera sin praxis för det elektroniska tidsbokningssystemet så att den som bokar en tid identifieras på ett tillförlitligt sätt.

Inom hälsovården har det fortfarande observerats problem med sändning av bilder från en utbildningsundersökning utan kostnad. Klienten bör få en kopia av bilderna från hälsovården med stöd av granskningsrätt i enlighet med dataskyddsförordningen, och någon avgift kan i regel inte tas ut för användningen av denna rättighet. Biträdande dataombudsmannen gav en hälsovårdsaktör en anmärkning för att klienterna inte hade informerats tydligt om hur man kan få kopior av sina bilder utan kostnad.

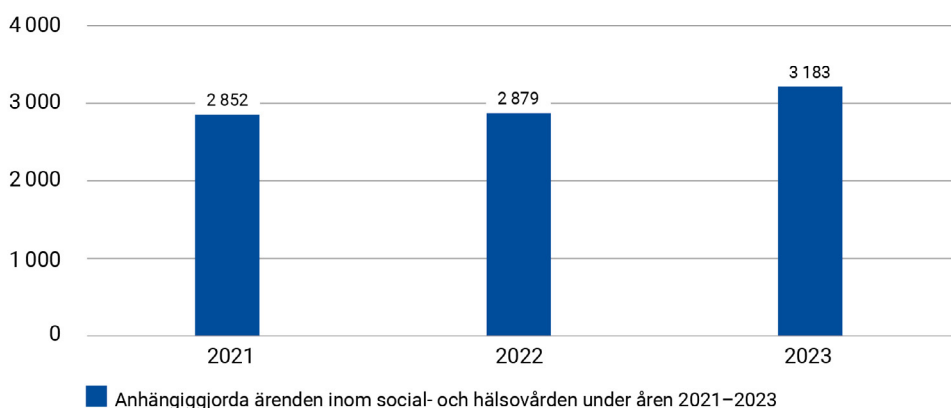
En påföljdsavgift som påfördes en aktör inom psykoterapi handlade också om brister i tillgodeendet av den registrerades granskningsrätt. Ett företag inom psykoterapi hade inte lämnat ut de uppgifter som en klient begärt och inte meddelat klienten något skäl till att klienten inte kunde få uppgifterna. Det är viktigt att informera om vägran att lämna ut uppgifter och skälen till det utan dröjsmål så att begäran om uppgifter vid behov kan korrigeras eller ärendet lämnas till dataombudsmannens byrå för bedömning.

Antalet anhängiggjorda ärenden om logguppgifter ökade vid dataombudsmannens byrå. Det ökade antalet beror på att dataombuds-

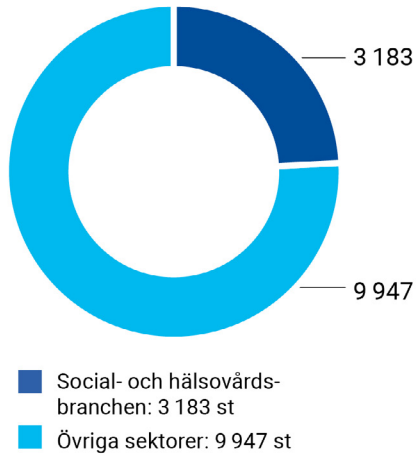
mannens behörighet har sedan början av år 2021 efter ändringen av lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården omfattat behandling av ärenden där den personuppgiftsansvariga vägrat lämna ut logguppgifter till klienten.

Behandlingen av ärenden som handlar om social- och hälsovården effektiviserades genom gallring av anhängiggjorda ärenden om de registrerades rättigheter samt genom att rikta mer resurser till övervakning av social- och hälsovårdssektorn. Gallringsförfarandet tillämpas på ärenden som handlar om granskningsrätten eller om korrigering och radering av patientuppgifter.

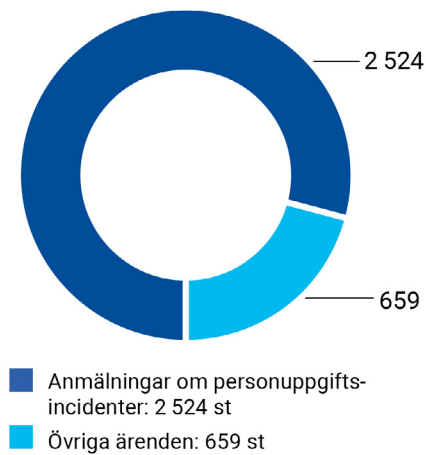
Anhängiggjorda ärenden: Social- och hälsovården

Hälsovårdsbranschens andel av anhängiggjorda ärenden under år 2023

Fördelningen av ärenden inom hälsovårdsbranschen under år 2023

Småbarnspedagogiks- och undervisningsbranschen

Under året gav dataombudsmannens byrå flera utlåtanden som gällde småbarnspedagogiks- och undervisningsbranschen. Flera av utlåtandena handlade om föreslagna ändringar i lagstiftningen. Ett utlåtande om utvidgningen av informationsinnehållet i informationsresursen inom småbarnspedagogiken (Varda) lämnades till undervisnings- och kulturministeriet. Det föreslogs att uppgifter om antalet förvaltningsbeslut om stöd och stödtjänster inom småbarnspedagogiken förs in i informationsresursen. Uppgifterna skulle sparas enligt barnens ålder, de olika formerna av stöd samt separat för kommunala och privata serviceproducenter.

Biträdande dataombudsmannen gav ett utlåtande till undervisnings- och kulturministeriet också om utvidgningen av den nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning (ingår i informationsresursen KOSKI). Enligt propositionen skulle huvudmän för läroanstalter inom fritt bildningsarbete kunna föra in prestationsuppgifter som beskriver kunskandet inom den grundläggande konstundervisningen i informationsresursen för att bättre lyfta fram de färdigheter som behövs i arbetslivet, även från annan utbildning än examensbaserad utbildning.

Genom ändringen av lagen om grundläggande utbildning fick anordnare av grundläggande utbildning en ny uppgift, att förebygga elevers frånvaro samt att följa upp och ingripa i frånvaro på ett planmässigt sätt. Det föreslås att orsakerna till frånvaro klassificeras och uppgifterna förs in i utbildningsanordnarens datasystem som uppgifter som kan förknippas med eleverna. Biträdande dataombudsmannen gav ett utlåtande till undervisnings- och kulturministeriet om vad man ska ta hänsyn till vid behandling av

uppgifterna om frånvaro, men förhöll sig positiv till harmoniseringen av registreringspraxisen som sådan.

Elev- och studerandevården anordnas som sektorövergripande samarbete mellan undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet. Sedan början av år 2023 omfattar samarbetet även psykolog- och kuratortjänster samt skolhälsovården vilkas anordnande välfärdsområdena ansvarar för. Vid överlåtelse av uppgifter inom samarbetet ska man utöver dataskyddslagstiftningen även beakta den branschspecifika lagstiftningen med bestämmelser om förut sättningarna för överlåtelse av personuppgifter och hur uppgifter kan överlåtas.

Lagstiftningen påverkar också planeringen av datasystem eftersom uppgifterna ofta överläts elektroniskt. Under år 2022 lämnade biträdande dataombudsmannen ett initiativ till utbildnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsen med önskemål om anvisningar om utlämnande av elevers och studerandes personuppgifter till elev- och studerandevårdens psykolog- och kuratortjänster. De ovannämnda aktörerna arbetade med anvisningarna under år 2023.

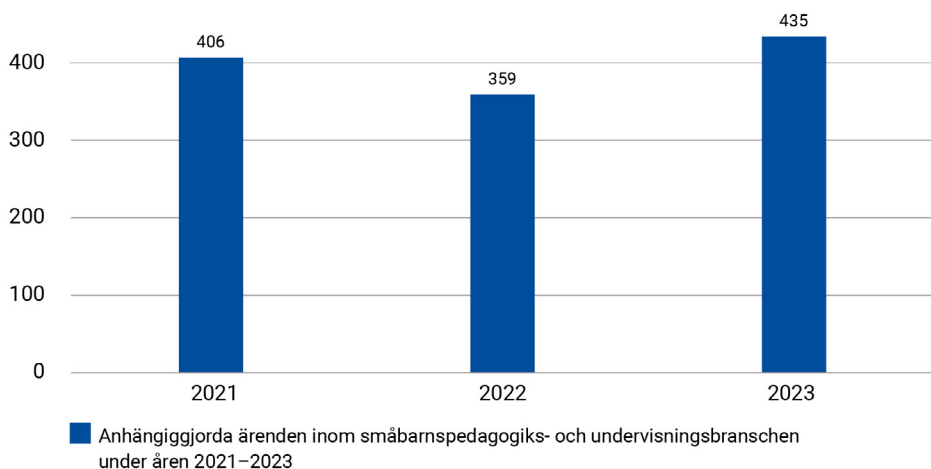
I sitt beslut tog biträdande dataombudsmannen ställning till att elevernas personuppgifter är synliga i e-postsystemets adressbok. Elevens namn, roll, läroanstalt, årskurs och e-postadress var synliga för alla elever och studerande, deras vårdnadshavare och skolpersonalen. Det var inte nödvändigt för anordnandet av grundläggande utbildning att visa uppgifterna så brett. Biträdande dataombudsmannen gav utbildningsanordnaren en anmärkning för förfaringsätt

som strider mot dataskyddsförordningen och betonade att personuppgifter av barn ska skyddas särskilt noggrant. Utbildningsanordnaren behövde försäkra sig om att elevernas uppgifter i e-postens adressbok inte utan grund är synliga utanför den egna skolan. Uppgifternas tillgänglighet ska vara nödvändig och motiverad även inom den egna skolan.

Inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen genomförs olika enkäter bland barns vårdnadshavare. I sitt beslut om småbarnspedagogiken konstaterade biträddande dataombudsmannen att respondenterna inte hade fått tydlig och öppen information om syftet med och den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter. Behandling av personuppgifter i samband med enkäter kan grunda sig på respondentens samtycke som ska vara en frivillig och medveten viljeyttring.

I sitt beslut om en läroanstalt för fritt bildningsarbete ansåg biträddande dataombudsmannen att studerandes kontaktuppgifter inte borde ha använts för marknadsföring av en annan läroanstalts kurser. Meddelandet till studerande där kurser marknadsfördes förknippades inte på något sätt med verksamheten av studerandenas läroanstalt, utan personuppgifterna hade lämnats ut till en annan organisation utan en laglig grund. Enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet får uppgifter lämnas ut för direktmarknadsföring endast med den registrerades samtycke. I detta fall hade de registrerade inte gett sitt samtycke för användningen av sina kontaktuppgifter.

Anhängiggjorda ärenden: Småbarnspedagogiks- och undervisningsbranschen

Säkerhets- och justitieförvaltningen samt granskningsverksamhet

Dataombudsmannens byrås granskningsverksamhet styrs av de identifierade risker som förknippas med behandling av personuppgifter samt övervaknings- och granskningsskyldigheterna i enlighet med EU-rätten.

Dataombudsmannens byrå upprättade en plan för de granskningar som skulle genomföras under 2023. Vid val av föremålen för granskningar tog man särskild hänsyn till begränsningar av de registrerades granskningsrätt och de registrerades möjligheter att själva kontrollera hur deras personuppgifter behandlas. På grund av detta fokuserade granskningarna på säkerhetsmyndigheterna hos vilka de registrerades granskningsrätt är till exempel av utredningsskäl begränsad.

Under 2023 genomförde dataombudsmannens byrå 11 granskningar i enlighet med granskningsplanen. Vid granskningar observerades inget behov att använda korrigerande befogenheter, men på basis av observationerna gavs handledning och rekommendationer till personuppgiftsansvariga.

Europeiska kommissionen genomförde en utvärdering av Schengen-datasystemet under sommaren 2023. Med utvärderings- och övervakningsmekanismen övervakar man tillämpningen av Schengen-regelverket i medlemsländerna. Utvärdering genomförs med fyra års mellanrum, och dataombudsmannens byrå i egenskap av den nationella tillsynsmyndigheten var en av de myndigheter som utvärderades.

**Under 2023 genomförde
dataombudsmannens
byrå 11 granskningar.
Granskningarna
fokuserade
på säkerhets-
myndigheterna.**

Inom säkerhets- och justitieförvaltningen genomfördes även andra typer av övervakning. Dataombudsmannens byrå övervakade till exempel lagligheten av behandling av personuppgifter i fall där den registrerade inte själv har en direkt granskningsrätt till sina egna uppgifter. Dylika register finns bland annat hos skyddspolisen, polisen och Försvarmakten. Dataombudsmannens byrå har också gett flera utlåtanden om lagstiftningsprojekt och andra utvecklingsåtgärder inom säkerhets- och justitieförvaltningen.

Dataombudsmannens byrås utlåtanden till åklagare

Dataombudsmannens byrå gav utlåtanden i 54 fall på begäran av åklagare eller förundersökningsmyndigheter. Syftet med att höra dataombudsmannen är att trygga tillräcklig dataskyddsexpertis vid dessa brott som relativt sällan är föremål för åtalsprövning. Skyldigheten för åklagare att höra dataombudsmannen gäller dataskyddsbrott, sekretessbrott, dataintrång och kränkningar av kommunikationshemlighet.

Dataskyddsbrott handlar typiskt om att en enskild, i sig laglig användare, till exempel en anställd eller en tjänsteman som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariga, använder uppgifter i datasystemet på ett sätt som inte är förenligt med ändamålet med behandlingen. Det är ofta fråga om att en användare obehörigen granskat uppgifterna, och att behandlingen av uppgifterna inte kan motiveras med personens arbets- eller tjänsteuppgifter ("snokande"). Omkring hälften av utlåtandena handlade om så kallat snokande. Största delen av fallen handlade om otillåten behandling av uppgifter inom social- och hälsovården. Andra datasystem som använts för obehörig behandling av uppgifter var polisens datasystem, kreditupplysningar och befolkningsdatasystemet.

Vasa hovrätt meddelade i januari 2023 en dom som vunnit laga kraft (VaaHO:2023:3) om förfrågningar som en polisman genomfört utan att de hade samband med tjänsteutövandet. Hovrätten upphävde tingsrättens friande dom, och polismannen dömdes för brott mot tjänsteplikt och dataskyddsbrott. Hovrätten ansåg att bestämmelsen om brott mot tjänsteplikt tryggar förtroendet för myndighetsverksamhet och bestämmelsen om dataskyddsbrott tryggar den personliga integriteten. En person kan alltså göra sig skyldig till båda brotten med samma förfarande.

Dataintrång och kränkningar av kommunikationshemlighet handlade oftast om dataintrång på konton på sociala medier. Två ärenden handlade om användning av e-post i arbetslivet där man bedömde huruvida det var fråga om arbetsgivarens rätt att hämta och öppna e-postmeddelanden som är avsedda för arbetsgivaren i enlighet med lagen om integritetsskydd i arbetslivet eller en kränkning av kommunikationshemlighet. Ett utlåtande gavs också i samband med förundersökningen av dataintrånget i psykotericentret Vastaamo.

Personal och ekonomi

– organisationsstrukturen reformerades

Under verksamhetsåret förblev dataombudsmannens byrås personalantal på samma nivå som året innan. I slutet av året hade dataombudsmannens byrå 51 anställda.

De tidigare kundtjänstgrupperna vid byrån avskaffades och de nya enheterna inledde sin verksamhet 24.4.2023. De nya enheterna är styrnings- och övervakningsenheten för privata sektorn, styrnings- och övervakningsenheten för offentliga sektorn, förvaltningsenheten och staben. Staben leds av dataombudsmannen, YKI- och JUKI-enheterna av biträdande dataombudsmännen och förvaltningsenheten av förvaltningschefen.

I samband med reformen av organisationsstrukturen infördes också nya uppgifter för gruppledarna av YKI- och JUKI-enheterna. Gruppledarna är överordnade inspektörerna och de juridiska sakkunniga vid dataombudsmannens byrå.

Under de kommande åren förväntas uppgifterna av dataombudsmannens byrå öka till exempel på grund av de nya uppgifterna enligt EU:s rättsakter.

Personalresurser*	2021	2022	2023
Antal anställda i slutet av året	55	54	54
Årsverken	49,1	51,9	52,7
Sjukfrånvaro, dagar/årsverk	10,4	13,2	5,6
Medellålder	40,3	39,3	42,1
Index för utbildningsnivå	6,2	6,4	6,4

* Siffrorna omfattar personalen på dataombudsmannens byrå och underrättelsetillsynsombudsmannafunktionen (3 personer). Administrativt verkar underrättelsetillsynsombudsmannen i anslutning till dataombudsmannens byrå.

Ekonomi vid dataombudsmannens byrå	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2023	Utfall 2023
Användning av omkostnadsanslag, 1 000 €	3 912	4 041	5 343	4 324
Totalkostnader, 1 000 €	4 351	4 450	-	4 730

Rådgivning och kommunikation

– svar på informationsbehov

Dataombudsmannens byrås telefonrådgivning ger allmän handledning och rådgivning relaterad till dataskydd och behandling av personuppgifter. Byrån har två telefonnummer för rådgivning, ett för privatpersoner och ett för personuppgiftsansvariga och dataskyddsombud. Rådgivningen är av allmän natur och kan inte ge detaljerade eller bindande ställningstaganden till enskilda fall.

Utöver telefonrådgivningen ger byrån också allmän skriftlig rådgivning till personuppgiftsansvariga, dataskyddsombud och privatpersoner. Den skriftliga rådgivningen ingår i totalantalet anhängiggjorda ärenden.

I februari 2023 började telefonrådgivningen betjäna kunder enligt förnyade öppettider från tisdag till torsdag kl. 9–11. Trots att telefontiden förkortades från fyra dagar till tre dagar i veckan har antalet besvarade samtal ökat något från året innan. Under året besvarades sammanlagt cirka 2 850 samtal. Rådgivningsnumret avsett för privatpersoner var fortfarande mer efterfrågat än numret för personuppgiftsansvariga.

Telefonrådgivningen gav dagligen råd om de registrerades rättigheter, begäranden som förknippas med de registrerades rättigheter och hur begärandena uppfylls i praktiken. Det före-

kom också många frågor om överlåtande av personuppgifter och i synnerhet om personuppgifter kan skickas med okrypterad e-post samt om behandling av personbeteckningar samt rätten till logguppgifter. I början av året kontaktades telefonrådgivningen ofta på grund av ändringen av kreditupplysningslagen. Förvaringstiden för anteckningar om betalningsstörningar blev kortare genom den ändrade lagen i december 2022.

Som under tidigare år handlade i synnerhet samtal från privatpersoner ofta om dataintrång och personuppgiftsincidenter. Vi kompletterade webbplatsen med anvisningar till organisationer om anmälningar om personuppgiftsincidenter. Anvisningarna till organisationer handlar om bedömning av allvarlighetsgraden av konsekvenserna för den registrerade, anmälan till de registrerade, komplettering av anmälan och iakttagande av tidsfristerna.

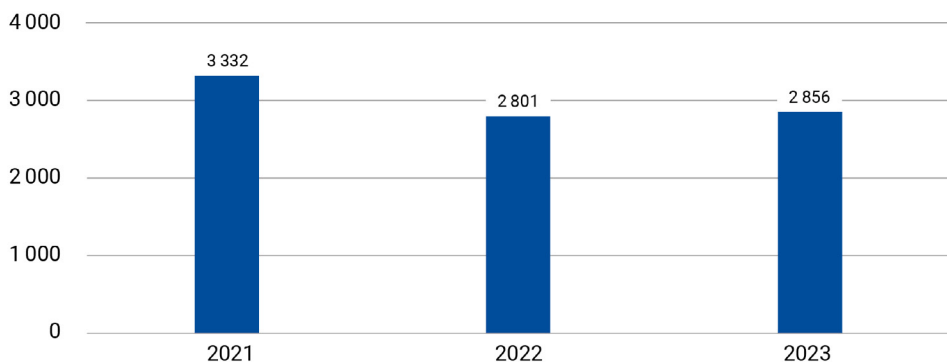
På webbplatsen publicerades också svar på vanliga frågor om Europeiska kommissionens beslut om adekvat skyddsnivå för USA. Detta så kallade likvärdighetsbeslut gjorde det lättare att överföra uppgifter från EES till USA. Även telefonrådgivningen fick förfrågningar om likvärdighetsbeslutet.

I samband med riksdagsvalet publicerade dataombudsmannens byrå en nyhet och skickade en checklista om dataskydd i valarbetet till partierna och valmansföreningarna. De påmindes bland annat om att dataskyddsbestämmelserna ska följas även i personuppgiftsbaserad reklam på sociala medier.

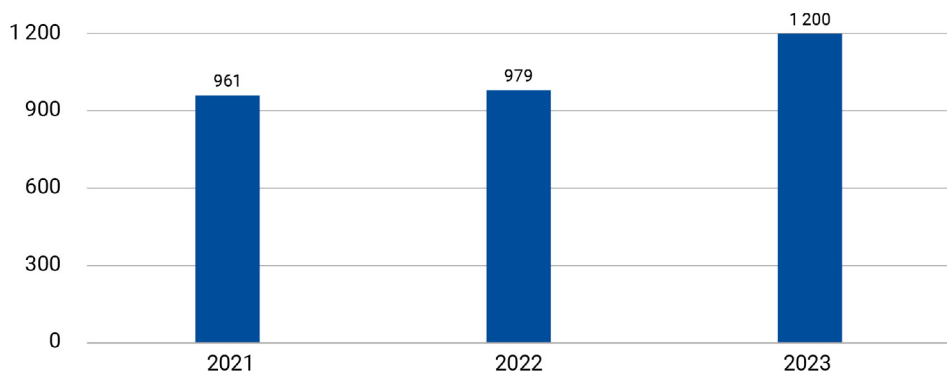
Webbplatsen kompletterades under året även bland annat med anvisningar om myndigheternas utredningsskyldighet enligt lagen om sekundär användning av personuppgifter inom social- och hälsovården.

Dataombudsmannens byrå deltar i utbildningen av dataskyddsombud och andra som arbetar med dataskydd. Dataskyddsdagens evenemang anordnades för fjärde gången tillsammans med Alma Talent på den internationella dataskyddsdagen i januari 2023. Evenemanget anordnades som en hybridtillställning. Under senare delen av året anordnades SohviTellu-seminariet i Helsingfors tillsammans med social- och hälsovårdssektorn.

Besvarade samtal i telefonrådgivningen

Dataombudsmannen i medier (omnämmanden online)

Bilagor

Anhängiggjorda och behandlade ärenden 2021–2023

I tabellen nedan presenteras anhängiggjorda och behandlade ärenden vid dataombudsmannens byrå 2021–2023. Statistiken har sammanställts från

byråns ärendehanteringssystem vid utgången av respektive år. Dataombudsmannens byrå tog i bruk ett nytt ärendehanteringssystem i oktober 2023.

	2021		2022		2023	
	Anhängig-gjorda	Behand-lade	Anhängig-gjorda	Behand-lade	Anhängig-gjorda	Behand-lade

Uppgifter enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddsdirektivet

Föregående samråd (hög risk)	88	22	71	249	23	25
Utlåtanden	392	398	408	417	287	301
Uppförandekoder	1	2	0	1	0	2
Överföring av personuppgifter	54	25	26	18	3	18
EU- och internationellt samarbete	811	760	1 018	1 016	1 362	1 297
Den registrerades rättigheter	943	984	834	950	838	994
Övervakning	1 139	1 145	1 063	1 069	1 268	1 197
Personuppgiftsincidenter	4 786	5 056	5 446	5 663	6 894	6 487
Handledning och rådgivning	1 650	2 037	1 176	1 441	1 318	1 592
Dataskyddsombud	323	323	255	269	267	260
Sakkunnignämnden	3	4	2	2	2	2

Allmänna, ekonomi- och personalärenden	630	630	796	774	917	884
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Sammanlagt	10 820	11 386	11 095	11 869	13 179	13 059
------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Utlåtanden från dataombudsmannens byrå om lagstiftningsprojekt

- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om betaltjänstleverantörers skyldighet att lämna uppgifter 24.1.2023
- Utlåtande om arbetsgruppens betänkande om det nationella genomförandet av trafikförsäkringsdirektivet 22.2.2023
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om driftskompatibilitet för elektroniska vägtullsystem 7.3.2023
- Utlåtande om uppdateringen av riktlinjerna för den offentliga förvaltningens molntjänster 10.3.2023
- Utlåtande om förordningsändringar till följd av ändringar i lagen om avbrytande av havandeskap och steriliseringslagen 15.3.2023
- Utlåtande om bedömningspromemorian om användning av fjärranslutningar vid rättegångar 24.3.2023
- Utlåtande om arbetsgruppens utredningsutkast om nationell tillämpning av förordningen om europeisk dataförvaltning 5.4.2023
- Utlåtande om förslaget till social- och hälsovårdsministeriets förordning om ersättning för praktik som ingår i en yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet och som främjar yrkesfärdigheten 5.4.2023
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition om ändring av 40 § i lagen om smittsamma sjukdomar 11.4.2023
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation och 1 § i lagen om verkställighet av böter (tillämpning av EU:s dataförvaltningsakt) 4.5.2023
- Utlåtande om utkastet till ett arbetsgruppsbetänkande om utredning av den moder som har fött barnet och rättsgenetiska föräldraskapsutredningar 10.5.2023
- Utlåtande om arbetsgruppsbetänkandet om ändring av brottsskadelagen 10.5.2023
- Utlåtande om mellanrapporten från kommittén för social trygghet 19.5.2023
- Utlåtande om förstudien om att foga uppgifter om kontotransaktioner till övervakningssystemet för bank- och betalkonton 22.5.2023
- Utlåtande om slutrapporten av utredningspersonen gällande behovet av utveckling av lagstiftningen om polisens kriminalunderrättelseinhämtning 29.5.2023
- Utlåtande om finansministeriets förordning om produktion av vissa av förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster 16.6.2023
- Utlåtande om utkastet till en femte handlingsplan för öppen förvaltning 3.7.2023
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande och 12 d § i lagen om Folkpensionsanstalten 20.7.2023

- Utlåtande om kommissionens förslag till skydd för vuxna 10.8.2023
- Utlåtande om anvisningen om statliga ämbetsverks öppettider 14.8.2023
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition om en provisorisk EU-resehandling 15.8.2023
- Utlåtande om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och lagen om Finansinspektionen samt om utkastet till statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om betydande offentliga uppdrag som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism 24.8.2023
- Utlåtande om arbetsgruppspromemorian om förbättring av informationsutbytet i den nationella verksamheten mot penningtvätt och finansiering av terrorism 24.8.2023
- Utlåtande om arbetsgruppspromemorian om en smidigare straffprocess 25.8.2023
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik 25.8.2023
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om utstationering av arbetstagare 30.8.2023
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om fritt bildningsarbete, lagen om nationella studie- och examensregister och partilagen samt om utkastet om ändring av förordningen om fritt bildningsarbete 30.8.2023
- Utlåtande om slutrapporten av utredningspersonen gällande behovet av utveckling av lagstiftningen om polisens kriminalunderrättelseinhämtning, utlåtande med referensdiarienummer 31.8.2023
- Utlåtande om funktionaliteten av den allmänna dataskyddsförordningen och om erfarenheter om dess tillämpning 6.9.2023
- Utlåtande om beslutsutkastet Bevarandeformen för handlingar som har digitaliserats eller som ska digitaliseras och som ska förvaras varaktigt inom den offentliga förvaltningen samt varaktigt förvaring av uppgifter som gäller bedömningen av den analoga bevarandeformens kulturhistoriska värde 7.9.2023
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Konkurrens- och konsumentverket 22.9.2023
- Utlåtande om utkastet till mål för kunnandet och bedömningskriterier för Nationella kompetensmärken för grundläggande färdigheter inom det fria bildningsarbetet 27.9.2023
- Utlåtande om statsrådets skrivelse till riksdagen om Europaparlamentets och rådets förordning om transparens och inriktning när det gäller politisk reklam 28.9.2023
- Utlåtande om arbetsgruppsbetänkandet om behoven att ändra jordabalken 12.10.2023
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ändring av arbetspensionslagarna och av lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar 17.10.2023

- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av dataskyddslagen och lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten 20.10.2023
- Utlåtande om statsrådets E-skrivelse om statsrådets utredning om bedömning av EU:s allmänna dataskyddsförordning 24.10.2024
- Utlåtande om rekommendationerna om minimikraven för dataskydd 26.10.2023
- Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom 3.11.2023
- Utlåtande om ändring av lagen om ett positivt kreditupplysningsregister 9.11.2023
- Utlåtande om social- och hälsovårdsministeriets förordning om avgiftsbelagda prestationer som tillhandahålls av Tillståndsmyndigheten för användning av social- och hälsovårdsdata 16.11.2023
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition om ändring av kapitel 3 i lagen om brottsbekämpning inom Tullen 21.11.2023
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om småbarnspedagogik och 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi samt om utkastet om de bilagor som ingår i tillstånds- och anmälningsförfarandet för privata serviceproducenter inom småbarnspedagogiken 23.11.2023
- Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till genomförande av cybersäkerhetsdirektivet (NIS2-direktivet) 29.11.2023

Utlåtande om utvärdering och bekräftelse gällande den interna kontrollen

Som utvärderingsramen för intern kontroll vid dataombudsmannens byrå användes fortsättningsvis den verksamhetsmodell som utarbetats tillsammans med justitieministeriet.

Tillståndet i intern kontroll och riskhantering vid dataombudsmannens byrå har bedömts genom tillämpning av den begränsade referensram för intern kontroll och riskhantering som statens controller-funktion gjort upp.

Den interna kontrollen vid dataombudsmannens byrå bedöms fungera på behörigt sätt med hänsyn till verksamhetens omfattning och art samt risker. Som en del av utvecklingsarbetet reviderades byråns strategi för åren 2022–2025 under år 2022. I genomförandet av strategin beaktas de identifierade områden som kräver utveckling. Delområden som förutsätter utvecklingsåtgärder var enligt utvärderingen för år 2023 särskilt:

- byråns personalresurser i förhållande till arbetsbelastningen och de eventuella nya uppgifter som tilldelas myndigheten på grund av ändringar i lagstiftningen
- utveckling av reglerna för nya digitala teknologier samt frågor som förknippas med EU:s paket med rättsakter om digitala tjänster och frågor om tillsynsmyndighetens behörighet
- vidare utvecklingsåtgärder avseende organisationsreformen på basis av bedömningen av uppnåendet av målsättningarna
- jämn fördelning av arbetet i organisationen
- precisering av målsättningarna av samarbetet med intressentgrupperna
- interna förfaranden som förutsätts av lagstiftningens genomförande
- utredning om huruvida automatiskt beslutsfattande kan användas vid behandlingen av personuppgiftsincidenter

Planeringen gällande resurser och utveckling av lagstiftning görs i samarbete med justitieministeriet.

Helsingfors 11.7.2024

Anu Talus
dataombudsmannen

Riktlinjer, bindande beslut och utlåtanden från Europeiska dataskyddsstyrelsen 2023

Riktlinjer

Guidelines 01/2023 on Article 37 Law Enforcement Directive

Guidelines 2/2023 on Technical Scope of Art. 5(3) of ePrivacy Directive

Bindande beslut

Urgent Binding Decision 01/2023 requested by the Norwegian SA for the ordering of final measures regarding Meta Platforms Ireland Ltd (Art. 66(2) GDPR)

Binding Decision 2/2023 on the dispute submitted by the Irish SA regarding TikTok Technology Limited (Art. 65 GDPR)

Binding Decision 1/2023 on the dispute submitted by the Irish SA on data transfers by Meta Platforms Ireland Limited for its Facebook service (Art. 65 GDPR)

Utlåtanden

EDPB-EDPS Joint Opinion 02/2023 on the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment of the digital euro

EDPB-EDPS Joint Opinion 01/2023 on the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down additional procedural rules relating to the enforcement of Regulation (EU) 2016/679

Opinion 5/2023 on the European Commission Draft Implementing Decision on the adequate protection of personal data under the EU-US Data Privacy Framework

DATAOMBUDSMANNENS
BYRÅ

PB 800, 00531 Helsingfors
tel. 029 566 6700 (växel)
tietosuoja@om.fi
www.tietosuoja.fi